

novinky z radnice

foto: E. Ursinyová

mesto Trnava ■ ročník XXI ■ číslo 4 ■ máj 2010 ■ Nepredajné!

Spoznáme ich po ovocí...

V máji vrcholí jarné prebúdžanie prírody. Lúče slnka prehrievajú vzduch a spolu s kvapkami dažďa vlievajú život do sivých konárov a pooraných polí.

Šeď ustupuje zeleni, ktorá postupne prevládne i na rozkvitnutých lúkach.

Počuť šumenie listov i intenzívnejší spev vtákov.

Opäť oživa les, hemžia sa mravce na povrchu mravenísk, poletujú čmeliaky i roje včiel. Krátku jar prelievajúcu sa do leta cítiť na každom kroku.

V tomto roku i na poli politickom. S blížiacimi sa voľbami môžeme očakávať,

že k trňom vzájomnej nevraživosti pribudnú puky nových sľubov, ktoré vydržia až do júna. Jar či leto v tomto zemepisnom pásme určil júnový

termín volieb. Zazelenejú sa slová, rozkvitnú bilbordy, zostria sa diskusie

a vzduchom sa budú šíriť príjemné i trpkasté vône vábiacej krásnej budúcnosti. V rôznych odtieňoch. Prebudí sa záujem o občana, ktorý opäť

získa svoju vážnosť a hodnotu. Vo výške jedného hlasu.

S dobou platnosti štyri roky, s nesením dôsledkov pre budúce generácie.

Mám rád rozkvitnutú prebúdžajúcu sa prírodu a naučil som sa vychutnávať i obdobie dvorenia politikov občanom. Len keby to tak neodporovalo

rozumu a nebolelo v duši. Zo šede druhoradosti a názorovej prebytočnosti sa stávam súčasťou sveta politiky, v ktorom môžem počuť trávu rásť.

Koho by nepotešil záujem o jednotlivca v tak pragmatickom svete?

V prírode prinášajú kvety na stromoch úrodu v podobe ovocia.

Dobrý hospodár si nechá vo svojej záhrade stromy prinášajúce úrodu.

Ostatné sú na okrasu. Po dvadsiatich rokoch by sme už mohli začať rozpoznať v našej slovenskej politickej záhrade,

ktoré stromy sú na ozdobu, a ktoré prinášajú ovocie pre všetkých.

Tie, čo rodia iba pre seba a svoje deti,

by nás s tými okrasnými mohli prestať zaujímať.

Krásu lesa a prírody totiž nenahradí žiadny politik. Ten ju môže iba predať či zničiť. V politike ide o priestor i ovocie pre všetkých.

Tak ako je múdro napísané. Po ovocí, nie po reči, ich spoznáte.

Sklamania z predchádzajúcich rokov nie sú dôvodom na rezignáciu.

Boli obdobím poznávania a rozpoznávania. Kvetov, obmedzovania

či vytvárania rastu, priestoru pre spravodlivosť, žiadneho, trpkého

či šťavnateho ovocia. Je čas opäť pripraviť pôdu pre vlastné zhodnotenie.

Vyššie mesiaca budú znieť slová a ponuky zľava, sprava i zo stredu.

Ktoré z nich ponúkajú a priniesli životný priestor i samotné ovocie nepodliehajúce skaze času?

Pri rozhodovaní a premýšľaní sa nedajme uniesť zvukmi a vonkajším vzhľadom.

Životná skúsenosť a múdrosť nám pomôže viac.

Ružový park je už znova verný svojmu menu

Tisíc kríčkových a dvadsaťpäť stromčekových ruží vysadila mestská samospráva v Ružovom parku medzi Kalokagatiou –Centrom voľného času a Knižnicou Juraja Fándlyho.

„Ružový park v centre Trnavy je podľa dokumentu Miestneho územného systému ekologickej stability (MÚSES) jedným z významných subjadiet systému sídelnej zelene v meste. Preto sa Mesto Trnava rozhodlo navrátiť mu výsadbou nových záhonov ruží pôvodný obsah, ktorý v posledných niekoľkých rokoch z neho vymizol. Na historicky známom mieste bývalej súkromnej záhrady pri Emmerovom dome (*súčasná budova Kalokagatie*) boli v uplynulých jarných dňoch vysadené záhony mnohokvetých ruží, ktoré

by mali tešiť návštevníkov parku svojimi farbami a vôňou od leta až do neskorej jesene. V máji budú záhony doplnené sezónnymi šalviami, ktoré svojou fialovo-modrou farbou podčiarknu a zvýraznia krásu ruží. Veríme, že nové farebné a voňavé záhony v Ružovom parku prispesú k spríjemneniu pobytu návštevníkov nielen v samotnom parku, ale aj v centre nášho mesta,“ povedala Jarmila Garaiová z úseku urbanisticko-architektonickej koncepcie odboru územného rozvoja a koncepcií mestského úradu. „Rovnako dúfame, že návštevníci využijú svoj pobyt v parku len a len pozitívne, aby nebolo potrebné narušovať príjemnú atmosféru v ňom zvýšením pohybu strážcov zákona,“ dodala na margo smutnej skutočnosti, že niektoré novo vysadené ruže sa už dostali do pozornosti zlodejov.

Nová trvalá kvetinová výsadba zaplnila aj miesta, ktoré sa uvoľnili na záhonoch pešej zóny po orezaní prerastených drevín. Aj tu už našli svoje miesto ruže, vhodne doplnené levanduľou a okrasnými trávami, v máji sem budú ešte dosádzané letničky a brečtany. Výsadba bola koncipovaná tak, aby trvalkové kompozície pôsobili esteticky, ale zároveň sa dali ľahko presadiť na iné miesta v prípade rekonštrukcie pešej zóny.

-eu-

Trnavská radnica zakvitne všetkým pre radosť

Historicky prvý festival krásy žien a kvetov pod názvom Májový kvet pripravila trnavská mestská samospráva pri príležitosti Dňa matiek pre všetkých, ktorí vyhľadávajú estetické zážitky a chcú príjemne prežiť májové popoludnie v centre mesta. Nádvorie historickej radnice vo štvrtok 13. a piatok 14. mája symbolicky rozkvitne stovkami kvetov na predajnej výstave letničiek a trvaliek, skalničiek, bonsajov, okrasných ihličnanov, sukulentov, citrusov, kvetových semiačok, cibuliek a hlúz i rezaných kvetov do vazu.

Podujatie bude slávnostné otvorené 13. mája o 14. hodine na nádvorí radnice výstavou Trnavské návrhárky, na ktorej po prvý raz na verejnosti predstavia svoje modely trnavské amatérske krajčírky, ktoré zatiaľ tvorili len anonymne v tieni vychytených slovenských odevných návrhárov. Výstava bude inštalovaná v spolupráci s metrovým textilom Margo a kvetnárstvom Za hradbami. Do hodnotenia vystavených modelov budú zapojení aj návštevníci

výstavy prostredníctvom zlosovateľných hlasovacích lístkov. Na výhercu čaká hodnotná cena od spoluorganizátorov podujatia.

Krásu žien umocnia nielen kvety a nápadité odevné modely, ale v ponuke budú zdarma po oba dni od 14. do 17. hodiny vo foyeri mestského zastupiteľstva aj skrášľovacie procedúry, tvorba vhodného make upu a poradenské služby o typológii pleti. Prezentovať sa budú firma Mary Kay – líčenie a poradenstvo a vizážistka Dagmar Kubičková.

Nákup kvetov na tomto podujatí môže niekomu priniesť okrem krásy do záhrady alebo na balkón aj darček navyše – zlosovateľné budú aj podpísané pokladničné bloky a na záver oboch dní sa uskutoční žrebovanie troch výhercov. Okrem toho bude možné získať cenné pestovateľské rady priamo od odborníkov – jedným z hostí podujatia bude aj známy trnavský citrusár Róbert Karas.

Samozrejme, nebude chýbať ani kultúrny program, v ktorom sa na pódiu pred radnicou postupne predstavia tri trnavské hudobné generácie – deti z trnavských materských škôl, skupiny Romanika, Mike&Company, tanečná skupina Al-Sahar a džezové zoskupenie Old Boys Jazz Band.

-eu-

Investície do humanizácie a statickej dopravy

Už druhý rok nielen na úrovni štátu, ale i z úst predstaviteľov miest a obcí počujeme o negatívnom vplyve ekonomickej krízy na rozpočty. Do aprílového mestského zastupiteľstva, ktoré sa koná v čase našej uzávierky, je predložený záverečný účet mesta Trnava za rok 2009, ako aj aktualizácia rozpočtu mesta na tento rok. Predkladateľom materiálov k rozpočtu je pravidelne viceprimátor Ing. Vladimír Butko. V súvislosti s naznačenými témami sme mu položili niekoľko otázok.

■ V akom rozsahu sa prejavila ekonomickej kríza v rozpočte mesta Trnavy?

Rozpočty miest sú napojené na hospodárenie Slovenska a prirodzene sa kríza dotkla aj hlavného zdroju príjmov samospráv, podielových daní. Minulý rok v trnavskom rozpočte predstavovali 14,5 milióna eur, oproti 15,5 miliónov eur v roku 2008, a tento rok sa predpokladá ešte nižší príjem, iba 11,4 milióna eur. Kríza sa však prejavuje nielen v konkrétnych príjmoch, ale cítiť ju i pri rokovaníach, ktoré vedieme v snahe získať investície do ďalšieho rozvoja infraštruktúry, sociálnych vecí či športu.

■ Niektoré samosprávy nemali prostriedky na investície a rozvoj. Ako na celosvetový nepriaznivý ekonomický trend a výpadok príjmov reagovalo trnavské mestské zastupiteľstvo?

Dôležité bolo, že už pri schvaľovaní rozpočtu na minulý rok poslanci nepodľahli ilúzii, že kríza sa nás netýka. Mesto Trnava reagovalo už na prvé varovné signály finančnej a neskôr aj hospodárskej krízy. Zobrali sme predpoklady krízy vážne a prijali konzervatívny rozpočet i úsporné opatrenia. Rozložili sme niektoré plánované investície na viac rokov. Vo výdavkoch sme sa snažili hľadať vnútorné rezervy. Napríklad sme znížili bežné – prevádzkové výdavky vo viacerých programoch o 5 – 8%. Zvýšili sme dôraz na využívanie verejného obstarávania

s cieľom získať kvalitu za rozumné ceny. V súčasnosti sa snažíme obstarávať hlavne elektronickými aukciami. Zmrazili sme platy voleným predstaviteľom mesta – teda primátorovi i poslancom. Všetkým pracovníkom mesta bol zrušený plánovaný 13. plat. Vďaka stanoveniu priorít sa podarilo riešiť viaceré problémy. Medzi nimi i čiastočne eliminovať dopravné problémy, napríklad, vybudovaním kruhovej križovatky na Trstinskej ulici, pričom sme sústredili financie hlavne na potreby sídlisk, školstva a sociálnych vecí. Kríza však priniesla aj oddialenie rekonštrukcie pešej zóny, kde neboli ministerstvom vypísané výzvy na získanie zdrojov z EÚ. Financovanie iba z prostriedkov mesta by znamenalo zmrazenie investícií do dopravy, školstva i sídlisk. Tu sme však chceli naplniť to, čo sme ľuďom sľúbili.

Napriek tomu, že prepád v oblasti predpokladaných príjmov je najväčší v tomto roku, v aktualizácii rozpočtu sa objavujú aj nové investície.

■ Nejde o predvolebnú kampaň na úkor budúcich rokov?

Mesto Trnava vstúpilo do roku 2010 so 6 mil. eur (cca 180 mil. Sk) v rezervnom fonde. V roku 2010 bude z tohto fondu použitá iba menšia časť peňazí. V minulom roku mesto investovalo do kapitálových výdavkov (investície) cca 9 mil eur (270 mil. Sk). Teda podobne ako v predchádzajúcich 3 – 4 rokoch. V tomto roku bude toto číslo vyššie hlavne vďaka najväčšej investícii v histórii mesta Trnavy, ktorou je výstavba Mestského priemyselného a technologického parku (investícia za viac ako 10 mil. eur). Tento sa začal stavať v minulom roku a ukončí sa na budúci rok. Tu sa dá skôr hovoriť o vytváraní budúcich profitov mesta Trnavy – zamestnanosť, inovatívne výroby, tržby z nájmov – z terajších a minulých úspor a z dobrej pozície mesta Trnavy na mape investičných príležitostí Slovenska. Priznám sa, že už dávnejšie som prestal rozmýšľať o Trnave v horizonte volebných cyklov, ale ako rodený trnavský patriot myslím na Trnavu v horizonte najbližšieho desaťročia, nezávisle od rôznych kampaní. Investície, ktoré sa nachádzajú v aktualizácii, sú výsledkom požiadaviek občanov a poslancov mestských častí. Ide o pokračovanie v humanizácii sídlisk, ako aj o eliminovanie problémov s parkovaním na sídliskách. Chceme pokračovať v tomto dlhodobom procese, ktorý zohľadňuje majetkovoprávne vzťahy, infraštruktúru, možnosti daného prostredia a rieši nielen parkovanie, ale i zeleň, stojiská na odpad, detské ihriská či chodníky. Vďaka spomínaným opatreniam môžeme v tomto roku realizovať viaceré projekčne pripravené investície. Zobrali sme si pritom aj úver, pretože stabilné hospodárenie mesta i nízka zaťaženosť nám ho umožnila získať za vhodných podmienok.

■ V ktorých mestských častiach možno teda očakávať investície do humanizácie a statickej dopravy?

Snažili sme sa investície rovnomerne rozmiestniť do všetkých mestských častí. V centre mesta sme už upravili napríklad priestor pred pamätníkom osloboditeľov. Pokračujeme v Ružovom parku výstavbou približne 1 000 koreňov ruží. Uvažujeme o výmene povrchu cesty na ulici Horné Bašty. Pr pripravujeme obnovu a rozšírenie parkoviska na Kalinčiakovej ulici pri cintoríne T. Vansovej. Zrekonštruujeme chodníky na Komenského ulici.

Na Prednádraží budeme pokračovať v humanizácii v centrálnej časti pri nákupnom stredisku na Beethovenovej. Rozšírime a upravíme parkoviská pri Spojenej škole na Beethovenovej ulici, Tajovského, Čajkovského. Na Ulici A. Kubinu pribudnú parkovacie miesta vo vnútrobloku od Trstinskej cesty a bude tam tiež doplnená zeleň.

V južnej časti mesta pribudnú parkovacie miesta na Jiráskovej, Nerudovej a na viacerých miestach na Gólianovej. Chceme zrekonštruovať a rozšíriť parkovisko na Zelenečskej pri nákupnom stredisku. Pribudne tiež detské ihrisko na Limbovej.

Vo východnej časti mesta sa dokončí nový park dosadením stromov, kríkov a vybudovaním detského ihriska v hornej časti pri budove Trnavského samosprávneho kraja a v dolnej časti pri ZŠ. Na Družbe pribudnú tiež parkoviská na Hlbokej ulici, Clementisovej a T. Tekela.

V severnej časti mesta po minuloročnej veľkej rekonštrukcii parkoviska budeme pokračovať v medziblokovom priestore Na hlinách 45 – 50, na Okružnej ulici, Veternej 28 – 30. Budeme pokračovať v rekonštrukcii chodníkov na Slnecnej ulici a uvažujeme tiež o Hľúbikovej.

V miestnej časti Modranka pride k rekonštrukcii priestoru v centrálnej časti. V Modranke chceme tiež vytvoriť nové priestory pre seniorov v bývalom hasičskom dome, upravíme tiež chodníky na Dedinskej a Tichej ulici a na cintoríne.

Celkovo počítame s rekonštrukciou viac ako 630 parkovacích miest, z toho pribudne vyše 370 nových.

Pavol TOMAŠOVIČ, foto: -eu-

V SKRATKE

■ Veľvyslanec Českej republiky navštívil Trnavu

Veľvyslanec Českej republiky na Slovensku Jakub Karfík navštívil 15. apríla Trnavu. Na trnavskej radnici rokovali s primátorom mesta Štefanom Bošnjákom o dobrých vzťahoch medzi slovenskými a českými mestami na základe dlhoročnej existencii spoločného štátu, rečovej a kultúrnej zviazanosti.

Na stretnutí s predsedom Trnavského samosprávneho kraja (TTSK) Tiborom Mikušom sa hovorilo o možnostiach spolupráce TTSK s partnermi v Českej republike. TTSK má podpísanú dohodu o spolupráci s Juhomoravským krajom v mnohých oblastiach a má aj neformálne kontakty so Zlínskym krajom a krajom Vysočina, kde leží kláštor Želiv, ktorého opátom je rodák z TTSK Bronislav Ignác Kramár.

■ Rekonštrukcia chodníka na Rázusovej

Rekonštrukcia päťdesiatich ôsmich metrov chodníka v úseku od právnickej fakulty ku Knižnici Juraja Fándlyho je nadväzujúcim krokom mestskej samosprávy na nedávno zrealizovanú rekonštrukciu okolia Pomníka osloboditeľov na Námestí SNP. Práce majú pozostávať z odstránenia pôvodného asfaltového krytu, vytrhania obrúb, výškovej úpravy hydrantov a kanalizačných poklopov, osadenia kamenných obrubníkov a kladenía betónovej dlažby. Predpokladané náklady sú približne 8 300 eur. Na jún je naplánovaná oprava miestnej komunikácie mikrokobercovými technológiami, ktoré uzatvárajú povrch vozovky pred prenikaním vody,

predlžujú jej životnosť vozovky a zlepšujú jazdné vlastnosti. Na tento účel je určená suma približne 10 000 eur.

Cieľom je postupne skultivovať územie v bezprostrednom okolí parkov na oboch stranách Rázusovej ulice a vytvoriť ich vizuálne prepojenie do jedného celku. Súčasťou tejto snahy je aj výsadba ruží, ktorá sa uskutočnila v Ružovom parku.

■ Štyridsaťsedem nových parkovacích miest na Nerudovej

Odbor investičnej výstavby mestského úradu v apríli zabezpečoval výstavbu parkoviska pri bytovom dome na Nerudovej ulici 12 – 15. Zmena v dispozičnom usporiadaní umožní vytvoriť štyridsaťsedem parkovacích miest, z toho štyri pre imobilných. Na kompletne zrekonštruovanej a čiastočne rozšírenej ploche z asfaltobetónu budú štyri rady parkovacích miest s kolmým radením, vyznačené vodorovným dopravným značením. Parkovisko bude odvodnené spádom do existujúcej kanalizácie. Súčasťou rekonštrukcie je i stavebná úprava chodníka pred obytným blokom 12 – 15 vrátane bezbarierovej úpravy k parkovacím miestam pre imobilných. Stavba mala byť ukončená 30 apríla, predpokladané náklady na realizáciu sú 41 700 eur.

■ Nové parkovacie miesta aj na Clementisovej

Štrnásť nových parkovacích miest vybudoval odbor investičnej výstavby mestského úradu pri bytovom dome na Ulici V. Clementisa 16 – 18. Na oboch stranách vznikli kolmo

umiestnené státi s rozmermi 2,4 x 5 m. Navrhnutá účelová komunikácia parkoviska má šírku 5,5 m a dĺžku takmer 21 m. Povrch spevnených plôch je z betónovej drenážnej dlažby, odvodnený priečnymi a pozdĺžnymi sklonmi k pravému okraju komunikácie do zelene. Odrastené stromy na mieste výstavby sú zachované, jeden z nich bol však napadnutý drevokaznou hubou, a preto musel byť odstránený. Odobratá ornica bola po ukončení výstavby použitá na pokrytie voľných plôch s následným zatrávením. Náklady na realizáciu sú 17 400 eur.

■ Za daňovým úradom bude rampa pre vodičárov

Výstavbu rampy pre ľudí s obmedzenou možnosťou pohybu začal v apríli realizovať za daňovým úradom v Trnave odbor investičnej výstavby mestského úradu. Táto investičná aktivita je zároveň ďalším krokom projektu Bezbariérové mesto, ktorý od roku 2008 postupne realizuje mestská samospráva. S pomocou rampy budú môcť ľahšie prekonávať výškový rozdiel v teréne nielen vodičári, ale aj ľudia s úrazom končatín, mamičky s kočikmi, a pod. Rampa bude mať šírku 1,5 m a minimálny sklon, aby bol pohyb na nej čo najbezpečnejší. Zo spodnej strany svahu bude vybavená vyvýšenou časťou pre vedenie slepeckej palice a zábradlím s pozdĺžnou vodiacou lištou. Začiatok a koniec rampy bude po celej šírke povrchovo aj farebne odlišený. Stavba by mala byť hotová do 7. mája. Predpokladané náklady na realizáciu sú 18 400 eur.

■ Dočasná zmena miesta prijímania zákazníkov TT-KOMFORT-u

Prestavba interiéru budovy TT-KOMFORT, s. r. o., na Františkánskej ulici 16, ktorá sa začne 1. júna 2010, prinesie zmenu miesta prijímania stránok. Počas rekonštrukčných prác budú dočasne presťahovaní správcovia bytov a nebytových priestorov, námestník pre správu bytov a objektov, ekonómky pre byty a nebytové priestory a pokladňa na Trhová ulicu 2 do budovy bývalého Tatraskla, na 2.

poschodie. Stránkové dni a pokladničné hodiny zostávajú počas prestavby nezmenené. Preplatky z vyúčtovania budú vlastníkom a nájomcom bytov a nebytových priestorov zasielané na bankový účet. V pokladni spoločnosti budú preplatky vyplácané od 21. júna 2010 len tým, ktorí uskutočňujú mesačné platby v pokladni. Cieľom rekonštrukcie je vybudovanie moderného a účelného zákaznického centra, v ktorom budú všetky služby sústredené na jednom mieste. Spoločnosť TT-KOMFORT prosí svojich zákazníkov o zhovievavosť a pochopenie počas rekonštrukčných prác, ktoré potrvajú do konca tohto roku. Kontakty platné počas rekonštrukcie nájdete aj na www.trnava.sk a www.tt-komfort.sk.

■ Keď psičkár neupracuje po svojom psičkovi, môže dostať na mieste pokutu

Novela Zákona 282/2002 Z. z. ktorým sa upravujú niektoré podmienky držania psov, umožňuje obciam od 1. apríla účinnejšie postupovať v prípadoch, keď sa psičkári dopustia priestupkov, formulovaných aj v jeho predchádzajúcom znení. Kým do konca marca sa tieto priestupky riešili iba podľa zákona o správnom konaní, podľa spominatej novely môže byť držiteľovi psa, resp. občanovi, ktorý vedie psa, vyrubená za tieto priestupky blokovaná pokuta priamo na mieste činu. Napríklad, blokovou pokutou do výšky 33 eur môže byť mestskou alebo štátnou políciou potrestaný ten, kto bezprostredne neodstráni výkaly, ktorými jeho pes znečistil verejné priestranstvo. V prípade, ak pokutu odmietne zaplatiť na mieste, jeho priestupok môže byť v správnom konaní sankcionovaný až do výšky 65 eur. Pokuta až do výšky 165 eur hrozí aj tomu, kto nezabráni voľnému pohybu psa inde, než na priestranstvách vymedzených na tento účel, alebo neoznámí do tridsiatich dní na mestskom úrade každú zmenu údajov, ktoré sa zapisujú do evidencie. Na základe zmeny zákona mestské zastupiteľstvo na aprílovom zasadnutí prerokuje aj návrh Všeobecne záväzného nariadenia mesta Trnavy, ktorým sa mení a dopĺňa VZN č. 191 o niektorých podmienkach držania psov v meste.

■ Moja Trnava v západnom krídle radnice

Vernisáž výtvarnej súťaže Moja Trnava sa uskutoční v utorok 20. apríla o 14. hodine v západnom krídle trnavskej radnice. Na trinásť ročník súťaže poslalo 31 škôl z Trnavy a blízkeho okolia dovedna 548 prác. Odborná porota vybrala vo všetkých vekových kategóriách tie najlepšie a udelila 46 cien bez určenia poradia. Výstava Moja Trnava bude otvorená do 20. mája každý utorok a štvrtok od 10. do 12. hodiny a od 14. do 17. hodiny.

Za trinásť rokov od založenia súťaže vytvorili deti z materských a základných škôl, študenti stredných škôl, gymnázií, vysokých škôl a klienti Domovov sociálnych služieb približne 8 000 výtvarných prác, v ktorých zachytili svoje najkrajšie predstavy o našom historickom meste – jeho históriou dýchajúcej uličky, typické veže, jeho autentickú podobu, ale i vízie, ako by mohlo vyzerať. Najčastejším motívom stále zostáva mestská veža, svoje miesto v detskej tvorbe však majú i život a tradície – obľúbený Tradičný trnavský jarmok, remeslá, hudobné podujatia, trnavský „Bílí andelé“, ale i narodenie prvej Trnavčanky v roku či labute v Kamennom mlyne. Svoje predstavy stvárnjú rôznymi výtvarnými technikami – kresbou, temperou, akvarelom, pastelom, kolážou, rôznymi grafickými postupmi i priestorovými dielami.

■ Deň rodiny v Trnave

Centrum pomoci pre rodinu na Štefánikovej 46 v Trnave organizuje 16. mája verejné nekomerčné podujatie Deň rodiny. Zámerom je poukazať na dôležitosť rodiny ako základnej bunky spoločnosti, inšpirovať rodičov a deti k zmysluplnému spoločnému prežívaniu voľného času, posilniť rodinné vzťahy a poskytnúť informácie o rôznych formách pomoci pre rodiny.

Deň rodiny sa začne o 15. hodine sv. omšou v Katedrále sv. Jána Krstiteľa, ktorú bude celebrowať trnavský arcibiskup Róbert Bezák. O 16. hodine sa na Trojičnom námestí začne kultúrny program, v ktorom sa predstavia detské folklórne súbory Drienka a Trnavček, žiaci so svojou umeleckou činnosťou, moder-

ným tancom, zdravotne postihnuté deti z OZ Iskierka, Mária Podhradská a Rišo Čanaky, speváčka Superstar Paulína Ištvanová, Braňo Škripek so svedectvom o rodine a mnohí ďalší. V sprievodnom programe sa budú prezentovať neziskové organizácie s rôznymi aktivitami a súťažami pre deti.

■ Súťaž o najkrajšiu kvetinovú výzdobu balkóna a predzáhradku

Súťaž o najkrajšiu kvetinovú výzdobu balkóna a najkrajšiu predzáhradku v Trnave vyhlasuje aj v tomto roku Komisia životného prostredia a prírodných hodnôt mestského zastupiteľstva. Jedinou podmienkou účasti v súťaži je poslať fotografiu alebo písomný opis objektu s menom, adresou a číslom telefónu, prípadne iným kontaktom na adresu Mestský úrad v Trnave, odbor stavebný a životného prostredia, Trhová 3. Uzávierka je 15. októbra, komisia vyhodnotí súťažné návrhy do 31. októbra 2010. Prvé miesto v súťaži o najkrajšiu kvetinovú výzdobu balkóna bude honorované sumou 130 eur, druhé 95 a tretie 60 eur.

Výherca v súťaži o najkrajšie upravenú predzáhradku získa 160 eur, druhý v poradí 125 eur, tretí 90 eur. Komisia si vyhradzuje právo niektorú z cien neudelieť.

■ Deň narcisov v Trnave opäť úspešnejší ako vlni

Sumou 15 486 eur prispela 16. apríla trnavská verejnosť počas štrnásteho ročníka verejnej zbierky na podporu boja proti rakovine známej ako Deň narcisov. Do jej úspešného priebehu bolo zainteresovaných 125 dobrovoľníkov z radov študentov Strednej priemyselnej školy, Strednej zdravotnej školy, Gymnázia Jána Hollého, Pedagogickej a sociálnej akadémie Bl. Laury, členiek Ligy proti rakovine a Územného spolku Slovenského Červeného kríža. Okrem práce dobrovoľníkov sa na jej zabezpečovaní podieľali aj žiaci všetkých základných škôl v meste Trnave vrátane Modranky a Základnej školy A. Merici, ktorí prispeli živými kvetmi – narcismi. Touto cestou by sme sa chceli poďakovať ši-

rokej verejnosti za podporu, ktorú nám pripravila, všetkým žiakom, ktorí prispeli formou zbierky na školách a všetkým tým, ktorí toto podujatie pripravili. Srdečne ďakujeme!

*Kancelária Zdravé mesto Trnava
a Liga proti rakovine*

■ Deň matiek v Zariadení pre seniorov

Mesto Trnava tak ako každý rok pripravuje pri príležitosti Dňa matiek kultúrne podujatie, ktoré sa uskutoční 12. mája v Zariadení pre seniorov na Ulici T. Vansovej. Blahoželanie od zástupcov mesta prevezme dvadsať jubilatov vo veku od 70 do 90 rokov. Podujatie organizačne podporia aj ženy – dobrovoľníčky z Katolíckej jednoty Slovenska, a bez nároku na odmenu vystúpia folklórny súbor Modrančanka pod vedením Kataríny Rozičovej a deti zo školského klubu Základnej školy Angely Merici pod vedením

Miloty Vincovej. Všetky účastníčky dostanú medovnikové srdiečko a nebude chýbať ani malé občerstvenie. Aj týmto skromným spôsobom im chce mesto symbolicky vyjadriť vďaka a spríjemniť jeseň života.

■ Pamätné medaily M. R. Štefánika priamym účastníkom bojov

Ministerstvo obrany Slovenskej republiky udelilo žijúcim priamym účastníkom národnoslobodzovacích bojov z Trnavy, Hlohovca a Dolnej Krupej pamätné Medaily Milana Rastislava Štefánika za účasť v boji proti fašizmu a za oslobodenie vlasti. Medaily oceneným odovzdal zástupca Ministerstva obrany SR 31. marca počas prijatia na trnavskej radnici, ktoré sa uskutočnilo po slávnosti kladenía vencov k Pomníku osloboditeľov na Námestí SNP pri príležitosti 65. výročia oslobodenia Trnavy. -eu-

Žiacka konferencia na Vančurovej sa vydarila

Prvá žiacka konferencia sa uskutočnila v piatok 16. apríla v priestoroch Základnej školy s materskou školou na Vančurovej ulici v Trnave. Ústrednou témou sa stali životné príbehy významných osobností, ktoré sa narodili či pôsobili v Trnave a blízkom okolí.

Na toto zaujímavé podujatie sa intelektovo nadaní žiaci školy zodpovedne pripravovali počas celého predchádzajúceho projektového týždňa. V priestoroch školskej jedálne tak mohli za prítomnosti predstaviteľov vedenia školy, rodičov i pedagógov naplno ožiť príbehy úspešných Trnavčanov.

Hneď v úvodnom vystúpení zaujal prezentáciou života vynálezcu padáka a spoluobjaviteľa Jaskyne Driny, Štefana Baniča, šikovný druháčik Miško Varga. Tretiaci zasa prítomných upúťali milou scénkou od Jozefa Cígera Hronského Tri prasiatka. Po nej prišlo na rad rozprávanie o vynikajúcom trnavskom hádzanárovi Mariánovi Hirnerovi, ktoré si pripravili štvrtáci. Podporiť ich prišla aj jeho švagriná Eva Hirnerová, ktorá deťom pútavo porozprávala o športovcovom živote. Dozvedeli sa veľa zaujímavých informácií, ktoré by inak pred nimi možno zostali navždy zahalené rúskom tajomstva. Rozprávanie o úspešnom hádzanárovi vystriedali prekrásne piesne úspešnej trnavskej rodáčky, speváčky Evy Kostolányiovej, v podaní piatokov. Tí spestrili konferenciu aj zaujímavými scénkami zo života už spomínaného Štefana Baniča. Jeho životný príbeh upúťal aj šiestakov, pretože si pripravili Partičku práve o ňom. Vtipnú scénku vystriedala hra pexeso, v ktorej si žiaci mohli zmerať svoje sily a zároveň ukázať, čo všetko o známych rodákoch vedia. No a vďaka ôsmakom sa všetci v závere konferencie opäť presunuli do oblasti športu. Tentokrát išlo o Trnavčanmi tak obľúbený futbal a nezabudnuteľného trénera Antona Malatinského, ktorému Trnava vďačí za niekoľko majstrovských titulov.

Renáta KOPÁČOVÁ, pedagogička, ZŠ s MŠ na Vančurovej ulici v Trnave

BUSINESS CENTRUM TRNAVA AQUAPOLIS

V novovybudovanom trnavskom business centre Aquapolis vrcholia v týchto dňoch prípravy na kolaudáciu. Tá by sa mala uskutočniť už v priebehu tohto

Stavebné práce na prvom trnavskom business centre prichádzajú do svojej záverečnej fázy. Určite si mnohí Trnavčania všimli, že lešenie, ktoré bolo celé mesiace postavené okolo novostavby, zmizlo a posledné stavebné úpravy prebiehajú už len v interiéri.

V budove je k dispozícii viac ako 9 000 m² kancelárskych priestorov a 1500 m² priestorov pre obchodné prevádzky a služby. Budúci nájomníci v súčasnosti riešia stavebné usporiadanie svojich kancelárií, vybavenie a zariaďovanie. Jednotlivé kancelárie budú plne prispôbené ich požiadavkám ako vo veľkosti, tak aj vybavením.

Investor pripravil pre budúcich nájomcov kancelárskych priestorov finančný príspevok, ktorým sa rozhodol prispieť na dohotovenie holopriestorov každému jednému nájomníkovi vo výške 250 eur za m². V závislosti od dĺžky nájmu a veľkosti priestorov, o ktoré majú potenciálni nájomníci záujem, môžu získať aj výhodu v podobe nájomných prázdnin, ktoré sa pohybujú od dvoch do šiestich mesiacov.

Ďalším bonusom je sťahovanie zadarmo, Aquapolis tak svojim novým nájomníkom ušetrí starosti so sťahovaním.

Samostatná časť budovy bude patriť novej poliklinike, ktorá bude mať rozlohu 3500 m². Budú tu ambulancie všeobecných a odborných lekárov.

Priestory komplexu poskytnú, okrem iného, 24-hodinový servis, ktorý zahŕňa profesionálnu strážnu službu, kontrolovaný prístup do budovy či elektronicky kontrolovaný protipožiarny systém. V prizemných častiach budú situované reštaurácie, kaviareň ako aj obchodná galéria, banka, lekáreň, notár, či fitness centrum.

Pod celým komplexom sa nachádzajú dvojpodlažné garáže, ktoré poskytnú parkovanie pre 290 áut. Ďalších 26 parkovacích miest bude na parkovisku pred komplexom.

15. mája 2010 od 10.00 do 16.00 sa v priestoroch business centra Aquapolis uskutoční deň otvorených dverí, kde si modelové kancelárske priestory ako aj objekt bizniscentra či polikliniky môžu prísť pozrieť nielen záujemcovia, ale aj verejnosť.

Viac sa dozviete na www.aquapolis.sk

S možnosťou prenájmu Vám radi poradia makléri projektu.

Kancelárske priestory:

Jana Žáková – 0911 340 059

Miroslav Pavlík – 0911 840 059

Ambulancie pre lekárov:

Vojtech Stanislavský – 0907 776 747

Ľudia a udalosti v histórii Trnavy

máj 2010

- 1. 5. 2005** – V Trnave umrel hudobník a hudobný pedagóg René NÁVOJ, učiteľ na ZUŠ v Trnave (5. výročie).
- 3. 5. 1270** – Na Margitínom ostrove v dnešnej Budapešti umrel uhorský kráľ BELO IV., ktorý udelil Trnave mestské privilégiá (740. výročie).
- 4. 5. 1990** – V Trnave sa uskutočnilo slávnostné znovuodhalenie sochy generála M. R. ŠTEFÁNKA (20. výročie).
- 7. 5. 1700** – Narodil sa holandský lekár a rišsky protomedikus Gerhard van SWIETEN, osobný lekár cisárovnej Márie Terézie, ktorý inicioval založenie lekárskej fakulty Trnavskej univerzity (310. výročie).
- 7. 5. 1925** – V Šelpiciach sa narodil univerzitný profesor, biblišta a kňaz Jozef HERIBAN, absolvent trnavského gymnázia, misionár v Japonsku a profesor Pápežskej saleziánskej univerzity v Ríme (85. výročie).
- 9. 5. 2000** – V Trnave umrel novinár Milan JURINA, dlhoročný šéfredaktor okresného týždenníka Trnavský hlas (10. výročie).
- 10. 5. 1930** – V Nových Zámkoch sa narodil divadelný a filmový herec Lotár RADVÁNYI, ktorý v Trnave vyrastal a neskôr v rokoch 1960 – 65 pôsobil v Krajevom divadle (80. výročie).
- 12. 5. 1435** – Po porážke husitov hajtman BLAŽKO z Borotína so svojim vojskom opustil dovtedy obsadenú Trnavu (575. výročie).
- 12. 5. 1635** – Uhorský prímás a kardinál Peter PÁZMAŇ vydal zakladajúcu listinu Trnavskej univerzity (375. výročie).
- 12. 5. 1755** – V Trnave umrel pedagóg, prírodovedec, fyzik a historik Štefan GAŽO, profesor Trnavskej univerzity (255. výročie).
- 13. 5. 1435** – Do Trnavy prišiel kráľ ŽIGMUND (575. výročie).
- 13. 5. 1905** – V Nemčiciach na Morave sa narodil prírodovedec, ornitológ a odborný publicista František MATOUŠEK, spoluzakladateľ a prvý riaditeľ Krajského múzea v Trnave (dnes Zsl. múzeum), kde aj umrel (105. výročie).
- 14. 5. 1985** – Na trnavskej železničnej stanici sa uskutočnilo slávnostné otvorenie elektrifikovanej železničnej trate z Bratislavy do Trnavy (25. výročie).
- 15. 5. 1360** – V Trnave sa uskutočnila mierová porada, tzv. porada kráľov, ktorej sa zúčastnili kráľ ĽUDOVÍT I., cisár KAROL IV. a rakúsky vojvoda RUDOLF IV. (650. výročie).
- 16. 5. 1815** – V Trnave umrel hudobný skladateľ a organista Jozef Ferdinand REHÁK, člen františkánskej rehole a autor učebnice gregoriánskeho spevu (195. výročie).
- 16. 5. 1845** – V Beňove sa narodil hudobný skladateľ, organista, spisovateľ, pedagóg a autor učebníc František Otto MATZENAUER, tajomník Spolku sv. Vojtecha a profesor na Učiteľskom ústave v Trnave, kde aj umrel (165. výročie).
- 16. 5. 1820** – Ostrihomský arcibiskup Alexander RUDNAY na pokyn panovníka presťahoval sídlo arcibiskupstva z Trnavy späť do Ostrihomu (190. výročie).
- 19. 5. 1780** – Narodil sa český hudobný skladateľ Václav MALINSKÝ, ktorý pôsobil v Trnave, kde aj umrel (230. výročie).
- 20. 5. 2000** – Na budove arcibiskupského úradu v Trnave na ulici M. Schneidera Trnavského slávnostne odhalili pamätnú tabuľu dirigentovi, hudobnému skladateľovi a kňazovi Jozefovi STREČANSKÉMU (10. výročie).
- 28. 5. 1645** – Trnavu obsadilo povstalecké vojsko Juraja RÁKOCIHO (365. výročie).
- 28. 5. 1990** – V Trnave umrela klaviristka, hlasová pedagogička a dlhoročná riaditeľka hudobnej školy Rozália ARNOLDOVÁ, ktorej bolo roku 2005 udelené Uznanie za zásluhy o rozvoj a reprezentáciu mesta Trnava in memoriam (20. výročie).
- 30. 5. 1930** – V Trnave bol založený robotnícky spevokol Bradlan (80. výročie).
- 31. 5. 1985** – V Trnave bolo 6 poštových úradov, vyše 9 000 telefónnych účastníkov, asi 15 000 rozhlasových a 16 000 televíznych koncesionárov (25. výročie). P.R.

Verejná správa Trnavy v stredoveku

II. časť

Pečať Trnavy na listine z roku 1472

Pečať Trnavy na listine z roku 1493

Pečať Trnavy na listine z roku 1418

Súčasťou mestskej agendy bola aj dôležitá funkcia mestského lekára – medicus, Arzt, o ktorom sú najstaršie doklady už z rokoch 1395 až 1397, kedy ním bol istý Ján (*Johannes medicus*). Vtedy mu správca mestskej pokladnice Ján Talkner vyplácal za jeho služby dva zlaté. Na zastávanie tohto postu sa nepochybne vyžadovalo príslušné vzdelanie, preto nie vždy sa mestu darilo funkciu mestského lekára aj obsadiť. Z písomných dokladov pritom vysvitá, že medzi Bratislavou a Trnavou existovala v otázke mestských lekárov úzka spolupráca a vzájomná výmena. O celomestskej pôsobnosti lekára svedčí záznam z roku 1523, kedy tento úrad zastával istý Ambróz (*Ambrosius doctor civitatis*).

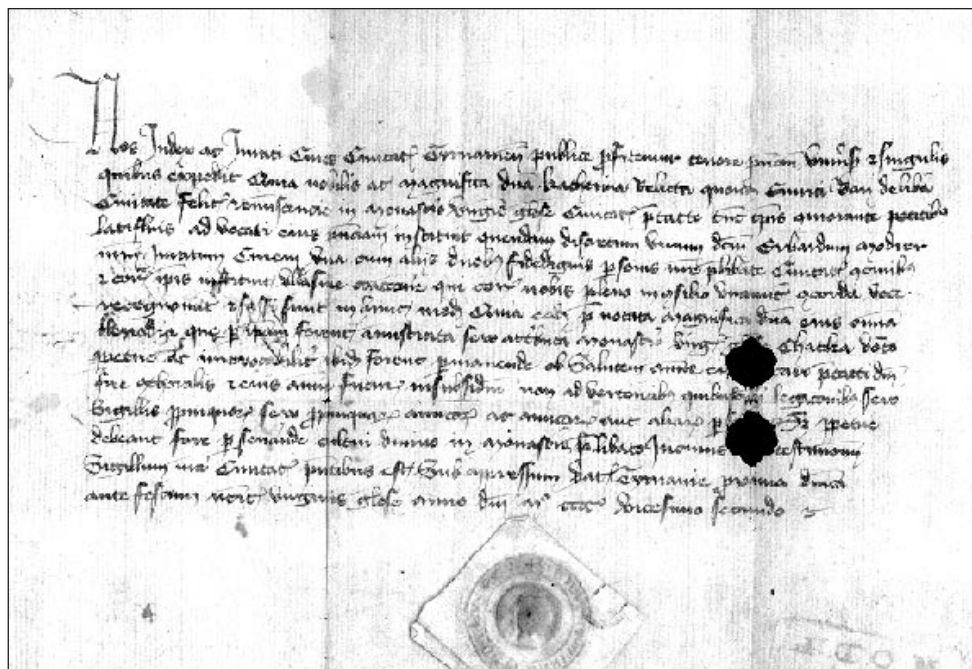
Dôležitou súčasťou mestskej administratívy bola aj správa farských záležitostí, ktorá sa opierala o patronátne právo, odvodené už zo základnej výsadnej listiny mesta z roku 1238. Voľba mestského farára prebiehala síce v kompetencii trnavských mešťanov, zvolený kandidát však musel byť potvrdený ostrihomským arcibiskupom. Keď bol v roku 1519 zvolený do úradu mestského farára magister Alexander, dozvedáme sa pri tej príležitosti aj informácie o podrobnej štruktúre správy samotného farského úradu. Tú tvorili laické služobníctvo (*personae laicales*) a potom osoby súvisiace s duchovnou opaterou obyvateľstva mesta (*personae ecclesiasticae*) – išlo o rektorov benefikovaných oltárov vo farskom kostole (v roku 1495 bolo takýchto oltárov až 15), ďalej kazateľov pre nemecké a slovenské obyvateľstvo, kaplánov, školastikov, organistu a zvonára. Svetským spojovníkom medzi farským úradom a mestskou radou bol dôležitý úrad kostolného otca (*vitricus*), ktorý kontroloval farské účty (predkladal mestskej rade pravidelné vyúčtovania) a mal na starosti aj zabezpečenie technického stavu kostola (prestavby, údržba, opravy).

Okrem farského kostola však malo mesto v správe aj mestský špitál sv. Križa s Kostolom sv. Heleny (*hospitale*), o ktorom sú najstaršie doklady už z roku 1340. Aj tu bol na čele špitálu osobitný cirkevný otec – *vitricus*, tiež často významný mešťan alebo člen mestskej rady. Duchovnú správu však zabezpečoval kaplán – oficiálne nazývaný prior (azda je to pozostatok tunajšej pôvodnej kláštornej inštitúcie), podľa všetkého podliehajúci v tejto oblasti mestskému farárovi. Nie však výlučne. Napríklad v roku 1424 (za richtára Erharta Modrera) túto funkciu zastával benediktínsky mních brat Mikuláš, ktorý sa dostal do vážneho konfliktu s mestskou radou kvôli defraudácii majetkov špitála samotnými mešťanmi. Spor sa dostal až k cirkevnému súdu ostrihomského arcibiskupa.

Zatiaľ bližšiemu výskumu z prostredia Trnavy uniká dôležitá funkcia mešťanostu – tribúna (*magister civium*), v 15. storočí doložená už takmer vo všetkých kráľovských mestách. Najstarším dokladom tejto funkcie z Trnavy je až záznam o vyúčtovaní mestských financií z roku 1438, kedy bol richtárom Štefan z Vácu (*von Woczen*) a funkciou mešťanostu (*Purgermeister*) zastával Štefan Kubelwirt. Celkom určite išlo o čelnú reprezentatívnu funkciu mestskej komunity azda s dozorom nad výkonom aj ostatných hlavných mestských orgánov.

Prípád Trnavy je dôležitý aj z iného dôvodu, pretože na jej príklade možno sledovať dôležitú otázku vzťahu kráľovskej autority a samotnej mestskej samosprávy. Najvýznamnejším kráľovským nástrojom bola špecifická inštitúcia kráľovského hradu, podľa všetkého siahajúca ešte do predmestskej fázy vývoja Trnavy. Pritomnosť kráľovskej inštitúcie v meste dosvedčuje význam lokality a dokladuje, že už pred udelením výsad bola Trnava jedným zo sídelných rezidenčných bodov panovníka v krajine – čo bola bežná prax najmä arpádovských uhorských panovníkov. Kráľovský hrad (či skôr akýsi opevnený hrádok) jestvoval na dôležitom strategickom mieste na hlavnej komunikačnej línii medzi neskorším trhovým centrom mesta (dnešné Trojičné námestie) a jeho komunikačnou spojnicou – ulicou s farským kostolom sv. Mikuláša, kde bolo pôvodne starobylé trhové miesto preduhorského pôvodu. Tento kráľovský hrádok zohral dôležitú správnu a vojenskú úlohu aj v čase obsadenia Trnavy Matúšom Čákom Trenčianskym, ktorý práve odtiaľto držal násilne mesto pod svojou mocou. V roku 1318 uhorský kráľ Karol I. (Róbert) odmenil nepochybne vojenské služby jedného z bývalých Matúšových spojencov Dominika, syna Jóba, ktorý prebehol do kráľovského tábora, a to práve za jeho účasť pri obsadení tohto kráľovského hrádka (*castellum*) v Trnave. Zrejme tu krátky čas zastával aj funkciu kráľovského kastelána. Napokon v tomto kráľovskom hrade – kúrií zomrel v septembri 1382 aj uhorský kráľ Ľudovít I. Pozícia kráľovskej inštitúcie v Trnave sa teda vo vývoji neskoršieho mesta prejavila v dvoch ohľadoch – v urbanistickom, keď sa stala druhým kryštalizačným jadrom novo sa formujúceho mestského zriadenia (okrem staršieho trhového a cirkevného centra lokality v okolí kostola sv. Mikuláša a ďalších starších sakrálnych stavieb), čoho výrazom bolo utvorenie nového trhového priestoru v predhradí kráľovského hradu a vlastne najprestížnejšieho sídelného priestorom neskoršieho mesta (dnešné Trojičné námestie) a napokon sa prejavila aj v samotnej správe mesta. Stredoveké doklady totiž potvrdzujú, že pozícia kastelána tohto hradu bola kráľovským úradom pod priamou kuratelou kráľa. Tak tomu bolo až do konca stredoveku. Najneskôr v priebehu 14. storočia však došlo k situácii, kedy takýto kráľovský úradník so svojou vojenskou posádkou začal suplovať aj bezpečnostné potreby mesta. V dôsledku toho celkom prirodzene zastával aj funkciu hlavného kapitána mesta. Tak vlastne v Trnave ani nedošlo k vytvoreniu samostatného úradu mestského kapitána ako inštitúcie mestskej samosprávy, ale uplatnil sa tu model spojenia kráľovského úradu s mestskou funkciou. Že išlo v istom zmysle o prestížny kráľovský úrad, dosvedčuje aj v roku 1456 zastávanie tejto funkcie Žigmundom a Jánom, grófmi zo Svätého Jura a Pezinka. Takéto podvojné menovanie funkcie mestského kapitána v Trnave bolo pravidelnou praxou a v neskoršom období panovníci za jedného z kapitánov zvyčajne menovali niektorého príslušníka zo šľachtických rodov žijúcich v meste. Šľachtictvo bolo teda nevyhnutným predpokladom pre zastávanie tejto funkcie, na druhej strane však išlo do veľkej miery len o reprezentatívny kráľovský úrad a hodnosť, preto v neskoršom období možno práve v tejto pozícii nájsť aj „vyslúžených“ bývalých richtárov mesta (a súčasne k povýšeniu takýchto osôb do šľachtického stavu).

Vlastný výkon funkcie zabezpečovali nižšie správne orgány, ktoré už do veľkej miery podliehali mestu. Tvorili ich funkcie, ktorých nositelia boli tiež nazývaní kapitáni – ich počet bol už koncom 14. storočia ustálený na čísle štyri, a to podľa jednotlivých mestských štvrtí, ktoré im priamo podliehali. V roku 1402 boli takýmito „štvrtníkmi“ Mikuláš Bogner, Ján Talk-

Listina trnavskeho magistrátu z roku 1422

ner, Michal Lell a Mendel Tuchbereiter, všetko poprední mešťania vtedajšej trnavskej society. V rámci ich kompetencií sa ďalej dozvedáme, že im podliehala mestská stráž (*custodes civitatis*), strážcovia mestských brán (*portarius*), strážcovia mestských hradobných veží (tornhütern) a aj osobitní strážcovia farského kostola (*wachter czu der pharre*). Pod ich velenie patrili nepochybne aj žoldnieri, najímaní mestom, a tiež Židia, ktorí boli podľa starej zvyklosti povinní vykonávať isté vojenské či strážne služby v prospech mesta. Ďalšou ich povinnosťou bola aj dozorná činnosť nad opevňovacími a údržbovými prácami na mestských hradbách a priekopách. Tak napríklad začiatkom roka 1467 (len krátko pred záverečným bojom proti bratrickemu taboru pri Veľkých Kostoľanoch) prikázal kráľ Matej I. stavov Trenčianskej a Nitrianskej župy, aby vyslali poddaných aj s potrebným náradím do Trnavy, kde budú pomáhať spevňovať hradby a čistiť hradné priekopy. Všetci sa mali hlásiť práve u mestských kapitánov.

Pre všetky významné pozície v mestskej správe však platí, že ich personálne obsadenie sa obmieňalo len vo veľmi úzkom kruhu najvýznamnejších mešťianskych rodov. Zo zachovaných prameňov je možné doložiť aj viacero prípadov, keď jedná a tá istá osoba súčasne zastávala aj viacero pozícií. Kým vo funkcii richtára dochádzalo k viac či menej pravidelnému obmieňaniu osôb, neplatí toto konštatovanie už pre samotnú vnútornú mestskú radu. V zachovaných zoznamoch je evidentné, že z roka na rok prebiehali len minimálne zmeny, dotýkajúce sa maximálne 20% osadenstva. Pozoruhodným obdobím sú však roky 1432 až 1435, keď mesto obsadil husitský kapitán Blažko z Borotína. Sám sa označoval za držiteľa Trnavy (*possessor Tyrnaviae*) a mešťanov za svojich poddaných a služobníkov. To rešpektovali aj kráľovské úrady. Do akej miery bola obmedzená samospráva mesta je len v rovine dohadov, k istým obmedzeniam však nepochybne došlo, už aj na základe núteného odchodu niektorých mešťianskych rodov z mesta. Napriek uvedenému však akási mestská rada a richtár v meste

uradovali aj naďalej ako o tom svedčí mierová dohoda medzi Blažkom a magistrátom Bratislavy z roku 1434, pri ktorej takýto mestskí úradníci Trnavy asistovali.

Naše poznatky o štruktúre mestskej samosprávy v Trnave však nie sú úplné, možno ju rekonštruovať len z tých prameňoch, ktoré sa nám do súčasnosti zachovali – žiaľ, vzhľadom na veľký význam mesta v stredoveku je ich pomerne málo.

Doc. PhDr. Vladimír Rábik, PhD.

Trnavská univerzita v Trnave, Filozofická fakulta, Katedra histórie

Pramene a literatúra:

Archív mesta Bratislavy.

FEJÉRPATAKY, László (ed.). *Magyországai városok régi szamadáskönyvei. Budapest, 1885.*

JUCK, Lubomír (ed.). *Výsady miest a mestečiek na Slovensku I. (1238-1350). Bratislava : Veda, vydavateľstvo SAV, 1984.*

Maďarský krajinový archív v Budapešti, Oddelenie zbierky stredovekých listín.

RÁBIK, Vladimír (ed.). *Kniha farských účtov trnavského farára Václava z roku 1481. In Studia historica Tyrnaviensia IV., 2004, s. 257-339.*

RÁBIK, Vladimír (ed.). *Mestská kniha Trnavy (1392 / 1393) 1394 – 1530. Trnava : Filozofická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave, 2008.*

RÁBIK, Vladimír. *Mestská kniha príjmov trnavskej farnosti sv. Mikuláša z roku 1495. Trnava : Filozofická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave, 2006.*

ROHÁČ, Juraj. *Stredoveká Trnava. In Dejiny Trnavy. Zost. Jozef Šimončič – Jozef Watzka. Bratislava : Obzor, 1989, s. 34-72.*

Štátny archív v Bratislave - pobočka Trnava, fond Magistrát mesta Trnavy, Listiny, Missiles.

ROK TRNAVSKEJ UNIVERZITY

Jubileum Trnavskej univerzity

12. mája 2010 uplynie 375 rokov od jej založenia

Pokusy otvoriť univerzitu v Uhorsku (r. 1367 v Pätikostolí, r. 1389 v Budíne, r. 1465 v Bratislave) zostali viac-menej len pokusmi. Aj Academia Istropolitana, ktorá mala najdlhšie trvanie, stráca sa v dejinnej hmle.

Keď stredoveké Uhorsko skončilo v moháčskych močiaraoch a jeho územie až po Dunaj okupovali turecké armády, celý politický, hospodársky a duchovný život sa preniesol na Slovensko, ktoré cisár Ferdinand I. pripojil k habsburským krajinám. A práve na tomto území, periodicky prepadávanom tureckými hordami, ktoré ešte nedávno bolo arénou Bočkajovho a Betlenovho protihabsburského povstania, za krvavej celoeurópskej kataklizmy, v časovom centre tridsaťročnej vojny ako kontrapunkt k známemu *inter arma silent musae* – za vojny mlčia múzy vznikla v Trnave univerzita.

Jej zakladateľ Peter Pázmaň takmer od nástupu na stolec ostrihomského arcibiskupa a primasa Uhorska nosil v myšlienkach ideu univerzity. Dokonale poznal katastrofálnu duchovnú situáciu zverenej arcidiecézy a celého Uhorska. Riešenie videl aj vo vzdelaných kňazoch a štátnych úradníkoch. Ako dobrý ekonóm si vykalkuloval náklady na ich štúdium v zahraničí, preto v Trnave začal kupovať domy na internáty a knižnicu (dobré poznal aj situáciu majetkov a domov niekdajšej Academie Istropolitany a uvažoval aj o jej obnove). Rozhodol sa však za Trnavu a svoje rozhodnutie založiť tu univerzitu zlistinil v Bratislave 12. mája 1635.

Konfirmačnou listinou vydanou vo Viedni 18. októbra 1635 cisár Ferdinand II. transumoval zakladaciu listinu kardinála Pázmaňa, prevzal na seba a svojich nasledovníkov povinnosť dať Trnavskej univerzite 40 000 zlatých; udelil jej také isté práva, aké mali už jestvujúce univerzity v monarchii – v Kolíne, vo Viedni, v Mohuči, Ingolstadte, Prahe, Olomouci, Štýrskom Hradci – a dal jej aj právo udeľovať tituly doktorov, licenciátov, magistrův a bakalárov.

Trnavskú univerzitu otvorili 13. novembra 1635 slávnostnými bohoslužbami v Dóme sv. Mikuláša, kde kardinál Pázmaň odovzdal rektorovi Jurajovi Dobronockému zakladaciu listinu i konfirmačnú listinu cisára Ferdinanda II. *Tenella universitatula* – mladučká univerzita, ako ju Pázmaň dôverne nazval, začala len s filozofickou a teologickou fakultou. Prvá prednáška o podstate racionálnej filozofie odznela z úst Martina Palkoviča, rodáka z neďalekej Chtelnice.

Ostrihomský arcibiskup Juraj Lipai a jeho predchodca Imrich Losi zanechali v testamentoch sumu na otvorenie právnickej fakulty na Trnavskej univerzite. Testament vykonal 2. mája 1667 František Segedi, vacovský biskup a Juraj Pongrác, samandrijský biskup, čo je *terminus a quo* právnickej fakulty. Súhlas na jej otvorenie dali aj generál Spoločnosti Ježišovej Ján Pavol Oliva, rakúsky provinciál Michal Sicuten a trnavský rektor Ladislav Vid. Zároveň upravili aj vzájomné vzťahy a nároky, prednášanie uhorského, medzinárodného, kanonického práva i otázky insignií, žezla, pečate a promócií.

Lekársku fakultu na Trnavskej univerzite zriadila cisárovná Mária Terézia 7. novembra 1769 (Trnavskej univerzite zároveň prideliila opátstvo sv. Heleny vo Földváre), aby mohla slúžiť ako studium generale, teda kompletná univerzita so štyrmi fakultami. Popri vymenovaní profesorov na ostatných fakultách, na lekárskej fakulte vymenovala päť profesorov: teoretických základov medicíny, lekárskej praxe, anatómie, chirurgie, botaniky a chémie.

Trnavská univerzita bola uhorskou univerzitou s latinským vyučovacím jazykom ako všetky európske univerzity. Okrem uhorských štátnych príslušníkov na nej študovali aj poslucháči z iných európskych štátov a národov. Mala vlastnú tlačiareň, vybavenú na európskej úrovni, knižnicu, archív, kabinety, zbierky, astronomické observatórium, lekáreň, botanickú záhradu, divadlo, vilu a farmu v Bielom Kostole (*Albanum*).

V historickom zenite cisárovná Mária Terézia presťahovala Trnavskú univerzitu do Budína. Pred pár rokmi otvorená nová lekárska fakulta sa nestihla ani udomáčniť, hoci špeciálne pre ňu bola postavená nová účelová budova – aj vtedy sa postupovalo chaoticky. V predchádzajúcich rokovaniach Budín prisľúbil všetko, dal prehliť aj 30 studní, len aby univerzitu dostal. Trnavy sa nikto na stanovisko nepýtal; zostala len zaskočená a prevkapaná.

Cisárovná dala k dispozícii univerzite svoj kráľovský hrad v Budíne, a to bol prisilný argument. Slovensko, ktoré univerzitu vybuďovalo od základu a 150 rokov finančne dotovalo z panstiev v Kláštore pod Znievom, Krásnej nad Hornádom i z majetkov v Bielom Kostole, Šahách a Hornej Strede, prišlo o najväčší kultúrny klenot s knižnicou, archívom, so zbierkami a s vnútorným inventárom, so všetkým. A prišlo aj o ľudí. Čiastočným vysvetlením je zrušenie Spoločnosti Ježišovej v roku 1773 pápežom Klementom XIV., ktorá Trnavskú univerzitu „prevádzkovala“. Cisárovná pridala Budínu z dobrotivej vôle na výdavky s udomáčením univerzity desaťtisíc zlatých z dôchodkov najstaršieho slovenského uprázdneného Nitrianskeho biskupstva... (ako na dôvažok k osudu národa pod Tatrami)...

*Trnavská univerzita v dokumentoch, Bratislava Veda 2002, 8 – 9.
prof. Jozef ŠIMONČIČ*

Životné peripetie jezuitu Rajmunda Ondruša

Prenasledovatelia mu pomohli ujasniť si vážnosť povolania...

Narodil sa síce v Popudinských Močidl'anoch na severnom Záhori, no významnú úlohu v jeho živote zohralo naše mesto. Prežil v ňom rušné štyridsiate roky a po novembrových udalostiach sa do neho vrátil. Hovoríme o jezuitovi Rajmundovi Ondrušovi (1929).

Nenápadnému pátrovi dali životné skúsenosti z Európy a zo zámoria devízu pokory a oddanosti svojmu povolaniu. Stretnutie s desiatkami významných ľudí ho naučili vidieť svet v kontexte bez priznačnej slovenskej jednostrannej interpretácie či netolerancie. Po gymnaziálnych štúdiách na Velehrade, v Trnave a Piešťanoch sa rozhodol v roku 1947 vstúpiť do rehole v Ružomberku, a o dva roky nato odišiel

do západočeského Dečína študovať filozofiu, kde ho pred 60-timi rokmi, v apríli 1950, zastihla likvidácia kláštorov.

Po práci v vojenských pracovných táboroch prešiel viacerými povolaniami – od pracovníka vo vojenskom stavebníctve, cez pracovníka Hygienicko-epidemiologickej stanice v Skalici. Pre tajné štúdium teológie ho v roku 1960 uväznili a po dvoch rokoch prepustili. Do roku 1968 pôsobil Rajmund Ondruš ako robotník v Skalici a v Trnave. Štúdium teológie ukončil až v Rakúsku v roku 1968, kam odišiel na jeseň pamätného roka 1968. V roku 1971 odišiel do Talianska. Tam dokončil reholnú duchovnú formáciu a pracoval ako redaktor slovenského oddelenia Vatikánskeho rozhlasu. Najväčšiu časť svojho zahraničného pôsobenia strávil v Kanade ako redaktor a editor vydavateľstva Dobrá kniha, a po príchode na Slovensko je to sčasti tak dodnes. Odvtedy žije a pracuje v Trnave. Pred časom sa dostala na pulty predajní jeho kniha *V teba, Pane, som dúfal*, v ktorej opísal všetky cesty a cestičky za osemdesiat rokov. Ako vníma Rajmund Ondruš svoje životné peripetie dnes?

Naši pôvodne mali dom na severnej Morave, odkiaľ pochádzala mamička. Potom, neskôr, keď som prežil prvé štyri školské roky, naši mali krčmu a veľmi ma lákalo takéto gazdovanie. Musel som sa primerane veku prispôbiť veciam, ktoré naši robili. Oni prežívali však drsnejšie chvíle, prevzali starý hostinec a bola tam konkurencia. Otec zostal v kríze bez zamestnania, a po čase sa zamestnal na železnici. Bolo to teda také trochu proletárske prostredie. No tak ako na typickej záhoráckej dedine, ľudia tam žili ako jedna rodina. Ako desaťročný som šiel na gymnázium na Moravu, do Velehradu. Na radu mamičky som išiel do ústavu, ktorí viedli jezuiti. A urobil som dobre.

■ Dlho ste však vo Velehrade neštudovali, pretože bola druhá svetová vojna, a ani toto gymnázium nefungovalo dlho...

- V marci 1939 končila republika a začínal sa slovenský štát. V Čechách a na Morave bol nemecký okupačný režim, ktorý som mal možnosť spoznať aj z tej negatívnej stránky. No starali sa v internáte o nás dobre, takže sme tie problémy, ktoré vyplývali z vojnového stavu, veľmi nepocítovali. No neskôr nemecké deti obsadili náš internát, a tak sme museli na niekoľko týždňov ísť do náhradných priestorov. Na tejto škole som bol tak pripravený, že keď nás na Velehrade zrušili a prišiel som do kvarty do Trnavy, tak som vedel toľko, že som to dobre mohol využiť. A v Trnave som vďaka spolubratom nemal ťažkosti s prechodom na druhú školu. Len tá vojna zaúradovala aj tu, bol som tu len jeden rok na jezuitskom gymnázium,

a potom nás presunuli do Piešťan. Do Trnavy presunuli študentov filozofie, ktorých po uzavretí hraníc nemali kam dať. V Piešťanoch sme nielen študovali, ale napríklad aj kopali zákopy, aj nám začas okupovali gymnaziálnu budovu. Potom, aj cez frontové obdobie, som musel byť doma u rodičov.

■ Čo rozhodlo o tom, že ste sa dali na kňazské povolanie?

- To bolo veľmi skoro. Najprv sme pisali do malého seminára v Trnave, kde som mal začať štúdium. No odpísali, že berú až od piateho ročníka osemročného gymnázia. Preto som išiel práve na Velehrad, čo bolo zo Záhoria blízko. Tam to bolo solidne, a aj ľudia – civili a odborníci, dôstojne zastávali povolanie. Tam som videl, aké je kňazské povolanie, že sa oň oplatí zaujímať. Na Velehrade sa vo mne ustálilo rozhodnutie, že keď sa bude dať, by som išiel k jezuitom. Neskôr mi prenasledovatelia pomohli ujasniť si a plne prežiť vážnosť môjho povolania.

■ Potom prišli dve totalitné obdobia, po totalitnom slovenskom štáte prišlo oslobodenie, no krátko na to februárové udalosti.

- Ak som dobre rátal, prežil som za mladé roky šesť režimov, a tie sa vystriedali veľmi rýchlo. Bolo to vidieť napríklad aj v medziľudských vzťahoch, že sa neraz narušili hodnoty medzi ľuďmi. Do noviciátu som prišiel oficiálne po maturite v roku 1947. V noviciáte, o rok neskôr, nastúpila komunistická strana do čela štátu, a nastali obmedzujúce opatrenia v súvislosti so vzťahom k cirkvi. V jezuitskom seminári v Dečine, kde som začal aj normálne štúdium filozofie, som zažil rok 1950, teda Akciu K. Že to nebolo celkom normálne, svedčila situácia, keď nás na začiatku školského roku akísi záhadní muži presvedčovali, že cirkevný pohľad na život a dejiny je zlý. Po odchode príslušníkov bezpečnosti sa vyučovanie vyvíjalo normálne. Počas druhého semestra nás prekvapili nočným prepadom a odviezli preč z učilišťa. Bol som sústredený v Bohusudove, kde boli internovaní všetci bohoslovci z českej provincie. Bolo to normálne nočné prepadnutie. Pamätám sa, že bol štvrtok, a boli sme na výlete. Keď sme sa vracali, videli sme kopy príslušníkov polície, nevedeli sme ešte, že v noci prídu aj k nám. V noci sme sa zobudili na buhot. Bývalo nás tam v každej miestnosti niekoľko, museli sme si zbalíť najpotrebnejšie veci a nastúpiť na chodbu. Dokonca som videl aj ženu v koženom kabáte, čo je nemysliteľné v takom priestore ako je klauzúra. Spočiatku som nevedel pochopiť, o čo ide. Zaviedli nás do veľkej posluchárne filozofie, a tam sme čakali na koniec prehliadky domu, ktorá trvala asi dve hodiny. Potom príslušníci obsadili niektoré časti školy. Po celý ďalší deň prichádzali bohoslovci z celých Čiech a Moravy, napríklad aj františkáni. To usadenie nebolo definitívne, chodili sme začas pracovať do továrne na spracovanie kaolínu, kde sme vyrábali vypínače a keramické štuple do limonád. V septembri nás previedli do Oseku, kde boli saleziáni. Jednu časť hneď odvelili do Komárna. Ja som patrila medzi tých, ktorí mali mať v ten rok odvod. Asi desiatich nás vzali do Litoměříc na odvod, a potom sme mali nastúpiť ihneď do Komárna na vojenčinu. Nastúpiť sme do PTP, pomocné technické tábory. Boli to pracovné tábory vo vojenskej rovnošate pod vojenským komandom.

■ Dlhé roky ste prežili v zahraničí. Pokiaľ ide o ľudí, aké je porovnanie Slovenska a zahraničných skúseností?

- Aj každá krajina v zahraničí mala svoj štýl a charakter. Ja som bol v Rakúsku, Taliansku, teda v Ríme, a viac ako trinásť rokov v Kanade. My sme nezakúsili nejaké vážne ťažkosti, nové prostredie, či omeškané štúdium nebol problém. Napríklad v Tirolsku, v Innsbrucku, keď sme vypomáhali v duchovnej správe, tamojší obyvatelia boli veľmi zmierliví a zhovievaví. Napríklad, keď sme vyplňovali dotazník na dokončenie teológie, úradník bol prekvapený, keď sa pýtal, kedy som začal študovať teológiu a filozofiu. Odpovedal som: V septembri 1949. A pýtal sa ma, na koľko som prerušil. Rýchlo som si spočítal, koľko semestrov je osemnásť rokov a odpovedal som: Tridsaťšesť. Priso sa na mňa pozrel, že veď to je vážny dokument, že tam sa nedá len tak niečo napísať. Odpovedal som: Myslite si, že nemám brať vážne posledných

dvadsať rokov svojho života? Tak stíchol, zamyslel sa, neodporoval, a písal si. Neskôr ma napríklad dali do Vatikánskeho rozhlasu v Ríme. Mal som dobrý hlas, prišiel som tam koncom roka 1971. Na jar 1974 sa mi hlas pokazil, potom som aspoň pripravoval programy, a o štyri roky prišla za mňa náhrada. V Kanade sa otvorilo vydavateľstvo, ktoré pracovalo pre jezuitské misie a vysťahovalcov – Slovákov. A prichádzali aj literáti, ktorí žili v zahraničí, z nich viaceri bývali v Amerike. Dali sa s našimi dokopy, takže tam vzniklo také väčšie vydavateľstvo. Nebolo nás veľa a počul som neraz, že to bola šťastná vlna, že sa mi pokazil hlas, lebo sa tam nemal kto venovať redigovaniu a vydávaniu diel. Mnohí pátri boli napríklad misionári. Mohol som sa teda naplno venovať práve tejto práci. Neraz tie texty autorov, čo desiatky rokov žili v zahraničí, bolo treba upraviť. Mali sme tam časopisy, aj tie treba bolo viesť. Napríklad, ja som viedol časopisy Echo a Posol božského srdca. Bolo treba aj niečo napísať, dať dohromady knižku, ale aj keď zahraniční vysťahovalci chceli mať solídnejšiu knižku a dôkladnejšie informácie, tak som aj prekladal a priložil svoje informácie.

■ **Takýmto oblúkom ste sa v posledných rokoch vrátili do Trnavy. A nepriamo ste nadviazali na študentské aktivity, ktoré ste tu mali ešte v prvej polovici štyridsiatych rokov. Čo pre vás dnes Trnava znamená?**

- Trnava sa nielen v poslednom období, ale vôbec stala najdôležitejším mestom. V školskom roku 1942/43 som tu začínal. Po príchode z Kanady som prišiel sem, keďže sem prišlo aj vydavateľstvo. Najprv ma delegovali do Bratislavy za zástupcu provinciálneho predstaveného, predovšetkým kvôli medzinárodnej korešpondencii, no neskôr som sa vrátil do Trnavy. Asi dva-tri roky pred politickou zmenou sa jedna farnička v Kanade skamarátila s úradmi a chcela mi zariadiť, aby ma pustili na dovolenku na Slovensko. Ja som nebol nadšený, pretože v čase, keď som zo Slovenska odchádzal, som bol prepustený na podmienku z väzenia. Nevidel som veľmi možnosť ponáhľať sa na Slovensko. Len som povedal, že by som bol rád, keby som videl miesta, ktoré som poznal z mladosti. Naplnilo sa to po Novembri 1989. No mal som ešte na pôvodnom pôsobisku rozrobené veci, tak som ešte pracoval tam. Až v roku 1991 naliehali, a predstavení súhlasili, aby som odslužil prvú bohoslužbu v svojej rodnej obci. A neskôr som zakotvil v Trnave, kde pracujem od roku 1997.

Text a foto: Martin JURČO

ROK KREŠŤANSKEJ KULTÚRY

Palárik – miláčik národa

V Roku kresťanskej kultúry si pripomíname výročia mnohých významných osobností slovenského kultúrneho života. V trnavskom Divadle Jána Palárika bola 15. apríla 2010 prezentácia monografie Európan Ján Palárik, ktorú pri príležitosti 140. výročia jeho úmrtia organizovali Trnavský samosprávny kraj, Rímskokatolícka cirkev, Trnavská arcidiecéza, Združenie Životnými cestami Jána Palárika a Divadlo Jána Palárika v Trnave.

Pozvanie na prezentáciu prijali predstavitelia krajskej a mestskej samosprávy a starostovia obcí, ktorými viedli Palárikove životné cesty. Podujatie moderovali zostavovateľ monografie Pavol Zemko a výkonný tajomník združenia Miroslav Mareček. Témou bol Palárik kňaz, národný dejateľ, dramatik, redaktor, človek.

Za autorský kolektív vystúpil Štefan Hanakovič, ktorý pripomenul, že Palárik sa dotýkal rán národa, hovoril pravdu aj vtedy, keď ju nikto nechcel počúvať. Ľubica Blažencová priblížila jazykovednú činnosť nášho významného kňaza, dramatika, redaktora časopisu Cyril a Metod, neskôr aj Katolíckych novín. Ladislav Petro zmapoval jeho takmer jedenásťročné nedobrovoľné pôsobenie v Budapešti. Mišo Kováč Adamov predstavil Palárikovu dramatickú tvorbu a poukázal na humorné káranie slovenského človeka. Eduard Gombala priblížil slovenského

kňaza, národovca, náboženského novinára a publicistu a podal osobné svedectvo o Barbarskej noci v trnavskom františkánskom kláštore.

Teatrológ a divadelný historik Ladislav Čavojský vo svojom vystúpení poukázal na módný trend mnohých označovať ako Európanov. Kládol si otázku: „Palárik, Európan? – V prvom rade Slovák a miláčik národa, čo je viac ako Európan,“ znela jeho odpoveď.

Doteraz vyšlo šesť životopisných črt o Jánovi Palárikovi. V úvodnom slove knihy Európan Ján Palárik kardinál Jozef Tomko upozornil na vzácneho kňaza a priateľa, pápežského preláta Jozefa Vavroviča, ktorý roku 1972 získal doktorát v Ottawe dôkladnou, po francúzsky vydanou prácou o Jánovi Palárikovi, ktorá roku 1993 vyšla aj na Slovensku. Palárika a Vavroviča, ktorý by sa tohto roku dožil sto rokov, okrem iného spájalo štúdium na trnavskom gymnáziu.

Výstižne zhodnotil život a dielo Jána Palárika trnavský arcibiskup Róbert Bezák: „Ján Palárik bol vo svojej dobe silným evanjeliovým svedkom, lebo všade, kde žil a pôsobil, dokazoval, že naplno uskutočňuje opravdivý život lásky k Bohu, cirkvi a národu.

Margita KÁNIKOVÁ

Ťažký osud Kukučínovej vdovy Perice

Rozsiahle prozaické dielo Martina Kukučina (1865 – 1928) je významnou súčasťou slovenskej literatúry – vytvoril základnú a východiskovú líniu modernej slovenskej prózy.

Po pražských štúdiách medicíny ako uvedomelý Slovák a už vtedy známy slovenský spisovateľ nemohol počítať s tým, že sa bude môcť v Uhorsku ako lekár uplatniť. Preto ochotne prijal ponuku chorvátskeho veľkoobchodníka s vínom a olejom Marka Didoliča, s ktorým sa spoznal v Prahe, kde mal reštauráciu i obchod a odišiel za lekára do Seliec na ostrove Brač, kde Didoličovi bývali. Bol to významný rod, ktorý mal bohaté politické, obchodné a kultúrne kontakty v Dalmácii.

Dlhých trinásť rokov si ukrajoval Martin Kukučín z dalmatínskeho chlebaka. Tak sa zblížil s prostredím a ľuďmi, že bol priam jeden z nich. Otvárali sa pred ním dokorán dvere veľkých domov i skromných kamenných domčekov na strmých stráňach. Môže byť lepší dôkaz ako to, že si tu jasenovský rodák našiel manželku? Krásnu Pericu Didoličovú, ktorá sa narodila pred 130 rokmi, 6. marca 1880. Dodnes sa zachovala chyžka v sade Petrovac, kde dozrel ich úbojný vzťah. A sú tu dodnes ešte zvyšky patricijskej kamennej vily Didoličovskej rodiny, kde Kukučín býval, a kde v plameňoch požiaru založeného talianskymi vojakmi počas II. svetovej vojny zašla aj časť jeho pozostalosti.

Perica sa vydala za Kukučina 23. októbra 1904. Predchádzalo tomu ale veľa váhaní, ktoré mala na svedomí najmä ich spoločenská nerovnosť. Kým Perica pochádzala z bohatého patricijského rodu a bola katolíčka, Kukučín syn sedliacky a široko ďaleko jediný evanjelik, navyše, cudzinec. „Býval som často ustarostený a váhal som, či mám priviazať k sebe, k svojej nejstej existencii bytosť, ktorú zbožňujem. No viete sami, že také váhania nestoja ani za zrnko hráška, keď srdce hovorí... Zamiloval som sa ako nejaký gymnazista,“ napísal v liste blízkeho priateľovi, básnikovi Nikolovi Ostojičovi. V novembri boli s Pericou na svadobnej ceste v Prahe.

Keď neskôr odišli do Južnej Ameriky usporiadať majetkové pomery, pani Perica ochorela. Boleli ju ruky i chrbát, navyše sa úplne zmenila jej povaha. Stala sa zádumčivou, smutnou, prepádali ju stavy depresie. Choroba sa zhoršovala, a tak sa po štyroch mesiacoch Bencúrovci vracajú do Európy. V Záhrebe dal Kukučín svoju Pericu do ústavu pre choromyselných, dúfajúc, že jej pomôžu. Odmieťa pozvania do spoločnosti a priateľovi Brankovi Nižetičovi píše: „Tento deň som čakal s radosťou, že sa budeme spolu s Tebou radovať obaja. Zatiaľ pred samý úsvit

toho dňa moja družka, ako vidíš, neprišla. Nedošla s nami, stratila sa v zvláštnom svete. Ja, osamotený, nemám odvahu vojsť do slávnostnej dvorany medzi ľudí opojených slasťou, kde nájdu iba nádeje a sľuby šťastnej budúcnosti, aby som nevniesol nezhodu a neporazil Vašu veselosť. Dnes pred mojimi očami nie je kúzlo Vášho nového sveta, ale skutočnosť príliš ťažká a krutá. Vidím ju vždy v záhrade pod stromami v jarnom kvete, ako ma očakáva a beží mi v ústrety zo skupiny svojich kamarátok, ktoré jej osud pridelil. Očakáva ma ako posla onoho sveta, v ktorom jej chýbala sila vydržať a ísť napred. V ňom bola fantázia a príliš mnoho ťažkostí a sklamaní. Tak sme tam spolu, a predsa nie sme spolu, ale každý osamotený, každý v inom svete, čakajúci, či sa ešte zídeme a preklenieme hlbokú priepasť medzi nami. Žiaľ, priepasť zostáva, ba sa ešte väčšmi prehľbuje. Jej svet je nám neprístupný ako náš jej."

Doktor Bencúr si bolestne sám pre seba odôvodňoval toto rozhodnutie – izolovať svoju ženu od spoločnosti a dopriať jej užiť si vnútornú slobodu. Pri návštevách v ústave však videl, že Perica tu duševne ešte viac upadá, že je to pre ňu veľké utrpenie, a on nemá odvahu trápiť ju naďalej. Tiež primár má názor, že pre takú citlivú bytosť zotrúvanie v tejto spoločnosti nepôsobí dobre, ba že i fyzicky upadá a dlhšie by tu nevydržala. Najlepšie by bolo, keby odišla na také tiché miesto, najvhodnejšie na dedinu.

Pericu odvádzajú do domu priateľov Krzrnarovičovcov v kúpeľnom meste Lipík. Osud mu privádza do cesty ich mladú dcéru Vericu. Tento vzťah sugestívne popisuje Tomáš Winkler v knihe Čas pred nesmrteľnosťou, právom ocenenou Vianočnou cenou Matice slovenskej za rok 1999. Svet sa doktorovi Bencúrovi dostáva do normálnych koľají... V júli 1927 navštívi starú vlasť a o rok sa opäť chystá na Slovensko. V apríli 1928 však ochorel na zápal pľúc a v kvetnatom mesiaci, v ktorom prišiel aj na svet, v pakrackej nemocnici zomiera v náručí milovanej manželky so slovami: „Perica, Perica drahá...“

Manželia Bencúrovci nemali deti. Jedinými príbuznými ostávajú vdove po Kukučínovi jej pokrvní – Didoličovi. Ostáva s nimi v Chorvátsku. Za druhej svetovej vojny žije v Záhrebe. Neskôr prichádza s bratom a švagrinou za neterou, ktorá sa vydala do Trnavy, a bývajú v Prahe.

A tu sa začína smutná anabáza života Kukučínovej vdovy. Nechceme súdiť, jatriť staré rany. Ale neterka s rodinou sa veru k pani Perici Bencúrovej nechovali pekne. Pochodila celú sériu liečební, vlastne blázincov, kde ju chceli jednoducho „odložiť“ (Praha, Opava, Veľké Leváre, Sokolovce). Prítom, aj keď neberieme do úvahy honoráre zo zahraničia a z iných zdrojov (rozhlas a televízia), len vo vydavateľstvách tieto predstavovali za štyri a pol roka (1957 – 61) sumu skoro do trisot tisíc korún, v priemere 4 820 korún mesačne. Pamätníci vedia, že vtedy to u nás nebol peniaz na zahodenie. Ale vdova Bencúrová bola chudobná doslova ako kostolná myš. Neterka všetko „schosnovala...“

Až v máji 1964 pre ňu nastali lepšie časy, keď ju začala opatrovať vdova Margita Mačeková v Trnave. Neterka jej ju priviedla vraj na dva-tri mesiace, kým odbavia svadby (ženil sa syn a vydávala dcéra). Sťahovali sa totiž do Bratislavy. Pani Perica Bencúrová už zostala v opatere Margity Mačekovej až do smrti.

Bola v dobrých rukách. Margitka, tak ju oslovovala, bola zdravotná sestra na dôchodku. Robila 35 rokov na chirurgii na posudkovom lekárstve, vedela, čo žene, ktorá má už zopár krížikov na pleciah, treba. Poupratovala, navarila, pomohla sa najesť a umyť. Pani Bencúrová totiž posledné roky trávila len na posteli. Bola to inteligentná, sčítaná žena. Hovorila po španielsky, taliansky, francúzsky, nemecky a, samozrejme, po chorvátsky a slovensky. Žila však už len minulosťou, spomienkami na rodný ostrov Brač a milovaného manžela. Najprv bývali v starom ošarpanom dome na Staromestskej, dnešnej Kapitulskej ulici, mesto však pomohlo novým bytom v paneláku na vtedajšom Prednádraží. Pravidelne prichádzali trnavskí lekári MUDr. J. Varga a J. Keleši, na návštevu zavítali spisovatelia a veľvyslanci, občas obdivovatelia Kukučínovho diela, žiaci a študenti.

Pani Perica Bencúrová zomrela v sobotu 7. augusta 1971. Po vyše štyridsiatich rokoch osamelého vdovského života navždy spočinula na Národnom cintoríne v Martine po boku toho, ktorého do posledného dychu nazývala „môj milovaný“. Opísanú situáciu dokresľuje aj fakt, že pani Mačeková sa pohrebu v Martine nezúčastnila. Z Matice slovenskej ju aspoň informovali, že „pohreb bol veľmi krásny a dôstojný, vreľými slovami sa s ňou rozlúčil Dr. Karol Rosenbaum, CSc. zo Slovenskej akadémie vied a veľmi úprimne zhodnotil jej význačný podiel na Kukučínovom diele a práci. Celý priebeh pohrebu je veľmi pekne zachytený na fotografiách, ktoré sú k nahliadnutiu v archíve MS.“

Pani Margitka, najmä spočiatku, to tiež nemala ľahké. Videl som mnoho súdnych rozhodnutí pre pár korún, na ktoré mala nárok. Dnes už zostalo len poďakovanie z Pamätníka slovenskej literatúry Matice slovenskej za „dlhoročnú obetavú prácu, ktorou skrásliła a uľahčila posledné roky života manželke nášho veľkého spisovateľa Martina Kukučina“. Obetavá opatrovatel'ka Margita Mačeková zomrela v roku 1992, pochovaná je v Trnave.

Dodajme, že z Mladých liet, z pera Eleny Chmelovej, je spomienková kniha Perica z ostrova. Venuje sa však iba rokom mladosti, trnavské obdobie nespomína. *Robert VAVRO*

Trnavčanka, ktorá píše verše po taliansky

Tento typ baby je neprehliadnuteľný. Kedysi v 80. rokoch minulého storočia chodila na trnavské gymnázium a každý ju poznal podľa červených vlnitých vlasov a lennoniek na očiach. Potom ju päť rokov registrovala aj Banská Bystrica, kde študovala na vysokej škole slovenský jazyk a pedagogiku. No a potom sa stratila. No len presne na toľko, koľko času potrebovala na to, aby bolo o nej znova počuť.

Hovorím o Trnavčanke Darine Šestákovej, ktorá sa v roku 1994 vydala a odišla žiť do severného

Talianska, do mesta Portogruaro. Už na Slovensku sa venovala poézii, niekoľko jej básní bolo uverejnených vo vtedajších literárnych časopisoch. Keď po niekoľkých rokoch zvládla taliansky jazyk, začala písať poéziu v taliančine. Jej verše sa nachádzajú v troch talianskych antológiách a svoju tvorbu prezentovala aj na niekoľkých letných literárnych večeroch. V roku 2009 vyhrala anonymnú medzinárodnú súťaž Estroverso, organizovanú v Tavagnaccu (pri Udine) na preklad kníh pre deti s prekladom diela Jána Uličianskeho Máme Emu (próza) a Miroslava Válka Do Tramtárie (poézia). Tam si ju všimla prekladateľka Miroslava Vallová, ktorá jej cenu odovzdávala (mimo chodom dcéra M. Válka a manželka Stanislava Valla, veľvyslanca Slovenskej republiky v Taliansku). Ona tiež oslovila Darinu na spoluprácu pri príprave prekladov niekoľkých desiatok ukážok zo slovenských kníh pre deti a mládež pre veľtrh v Bologni. Medzinárodný knižný veľtrh venovaný literatúre pre deti a mládež v Bologni sa konal 23. – 26. marca 2010. Je to prestížne podujatie s celosvetovým záberom a bohatou informačnou odozvou. Tento rok bolo Slovensko jeho čestným

hostom a pri tejto príležitosti pripravilo bohatý program na prezentáciu slovenskej detskej knižnej tvorby i na prezentáciu slovenskej kultúry v širšom meradle.

Na veľtrhu bola verejne predstavená kniha Jána Uličianskeho Máme Emu, ktorá vyšla v talianskom vydavateľstve Accoeditore pod názvom Magica Emma. Do taliančiny ju preložila Darina Šestáková (poradcu v taliančine jej robil literát Giacomo Vit). Slovenský stánok počas veľtrhu navštívil aj známy taliansky spisovateľ Umberto Eco, ktorému knihu venovali.

Ak niekedy v lete uvidíte na trnavskom námestí prechádzať babu s červenými vlnitými vlasmi, ktorú nemôžete prehliadnuť, tak to bude Darina. Možno si spomeniete, že to je tá, ktorej preklad knižky číta niekde v Taliansku vnúčik Umberta Eca.

Simona JURČOVÁ

VÝBER Z MÁJOVÝCH KULTÚRNYCH PODUJATÍ

■ Trnavské literárne slávnosti

Trnavské literárne slávnosti sa uskutočnia v piatok a sobotu 14. a 15. mája v západnom krídle radnice, kaviarni Amfik Cafe, niektorých trnavských kníhkupectvách a v autobusoch mestskej hromadnej dopravy.

Trnavské literárne slávnosti sú malým veľkým literárnym podujatím. Podujatím, ktoré pravidelne pripravuje Trnavský literárny klub v spolupráci s mestom Trnavou. Ambície Slávností sa pohybujú niekde v rozpätí minifestivalu a komorného autorského čítania. Už po štvrtýkrát. Prvotným impulzom bola myšlienka stretnutia sa zástupcov slovenskej klubovej scény. Stretnutia nastaveného na kontakt s verejnosťou, čitateľov a milovníkov literatúry rôznych vekových kategórií.

Každý ročník Slávností mal vlastnú tvár. Aj štvrtý ročník bude oproti svojim predchodcom „inakší“. Z tradičného posledného aprílového termínu sme presedlali na stred mája. Hádám ľadoví muži neskomplicujú literárnu pohodu. Na počasie sa podujatie nikdy nemohlo sťažovať. Organizátori sa vrátili k dvojdňovému literárnemu „maratónu“ a inovovali podobu Poézie v uliciach.

Pripravené sú podvečerné čítačky v západnom krídle radnice. Piatok je ladený na komornejšiu, vážnejšiu strunu. Od 18.00 sa predstavia rôzni mladí autori majúci za sebou knižnú publikáciu. Prvkom, ktorý ich istým spôsobom spája, je internet a publiko-

vane v tomto virtuálnom priestore. Presnejšie elektronická tvorba a publikačná činnosť, ktorej kvalitu dokladá jej knižná podoba. Na radnici sa predstaví päť autorov. Medzi mužmi jedna dáma Martina Boleková. Z martinského klubu Mädokýš zavíta prezident Mathej Thomka. Okrem iných literárnych aktivít spájajúcich Čechy a Slovensko je známy internetovými poviedkami a tvorivými dielňami na Facebooku. Ak ste minulý rok zachytili debutovú zbierku Chodec od Petra Starička, nezmeškajte príležitosť stretnúť sa s autorom osobne. Jeho básne boli napríklad preložené do francúzštiny a poštiny. Debut vyšiel vo vydavateľstve DALi – Dalimíra Stana, ktorý sa tiež predstaví ako hosť piatkového večera. Piatym hosťom bude Peter Farárik. Literárny podvečer do odľahčenejšej podoby posunie zaujímavé hudobné zoskupenie Ranné toporenie.

Program v piatok a sobotu odlišuje viacero vecí. Piatkový podvečer obsahuje rýdzo slovenské obsadenie. Sobotný podvečer od 17.00 majú v réžii najmä (ale nielen) hostia z Čiech s novinkou – Slam poetry, ktorá kladie dôraz predovšetkým na prezentáciu. Autori sa sústreďujú na to, aký je text a ako ho poslucháčovi, divákovi podávajú. Je to okamžitá konfrontácia autorského textu s publikom. Výrazovými prostriedkami, ktoré podporujú a zvýrazňujú text, sa stáva rytmika, rýmovanie a členenie, mimika, pohyb tela, ale aj napríklad beat box, vtip

a improvizácia. (viac informácií nájdete na www.slampoetry.sk)

Tento druh čiastočne improvizovanej, čiastočne „podpultovej“, ale šťavnatej literatúry zaznie priestore Amfik café. Účinkovať budú Vlado Janček, Bruce Lee, Bene, Bohdan Bláhovec, Jan Jílek, Masha, Palo Čejka, Lenka Zogatová. Slam poetry bude hudobne sprevádzať Quasi Trio spolu s reperom Benem. Je lákavé nechať sa prekvapiť.

K Slávnostiam neodmysliteľne patrí aj podujatie Poézia v uliciach. Jedna vec je vypočuť si prečítané, druhá vec je čítať. Rozdávanie poézie okoloidúcim postupne dostalo podobu poézie v mestskej hromadnej doprave. Básne z dielne Trnavského literárneho klubu sa povesú v autobusoch aj tento rok. Novinkou je vystavenie poézie v troch kníhkupectvách. ARTforum, Marčan, Pantha Rei. Trnavčania určite poznajú aspoň jedno z nich. Spolu s poéziou budú vystavené aj fotografie členov fotoklubu IRIS. Fotografie a tvorbu nájdete v kníhkupectvách už týždeň pred samotnými Slávnosťami. Pozrieť si ich budete môcť aj v piatok podvečer v západnom kridle radnice.

Na všetky podujatia je vstup voľný. Príďte sa literárne osviežiť.

Jurai GONŠOR, Trnavský literárny klub

■ V amfiteátri bude prvý Trnavský fotopark v histórii

Prvý Trnavský fotopark v histórii mesta sa uskutoční 29. mája v trnavskom mestskom amfiteátri. Organizátorom podujatia je fotoklub Iris v spolupráci s mestskou samosprávou. Pod neobvyklým názvom Fotopark si treba predstaviť súťažnú výstavu fotografií pod holým nebom, na ktorej môže vystaviť svoje diela každý, kto sa vopred zaregistruje e-mailom na adrese irisFoto.tt@gmail.com alebo priamo v deň podujatia od 9. do 10. h na recepcii Trnavského fotoparku v amfiteátri na Halenárskej ulici 20. Registrovaný účastník dostane k dispozícii výstavný priestor na závesnej sieti, občerstenie v priebehu výstavy a preukaz k vstupu na záverečné stretnutie. Fotografie sa budú prípevňovať na závesnú sieť prostredníctvom štipcov,

spón a pod. Zarámované alebo ťažšie paspartované fotografie, ktoré by nevyhovovali nosnosti sietí, sa môžu umiestniť na stromy, plot alebo vlastné nosné prostriedky, napr. stojany, v žiadnom prípade však nesmú byť na upevnenie použité klinec.

Každý vystavujúci autor pri registrácii a každý návštevník pri vstupe dostane jeden samolepiaci fotobod, ktorým môže oceniť najlepšiu výstavnú kolekciu podujatia. Fotobody bude možné nalepiť na voľne zavesenú kartu účastníka a sú neprenosné. Autor s najväčším počtom fotobodov sa stane víťazom verejnosťou hodnotenej časti súťaže. V priebehu výstavy vybraných autorov a ich práce predstaví medzinárodne uznávaný teoretik umení, legendárny Dr. Vernísace (Zdeněk Korčian, Divadlo Bolka Polívky). Jeho nekonformné a objavné analýzy výtvarného umenia zaznejú o 11., 13. a 15. hodine. Nebude chýbať ani hudba v podaní country skupiny Jako kedy.

Fotografie alebo fotografické cykly budú o 17. hodine vyhodnotené aj odbornou porotou, zloženou z významných fotografov a výtvarných pedagógov. Najlepšie práce budú ocenené Cenou Fotoklubu IRIS.

V prípade nepriazniveho počasia bude výstava prenesená do krytých priestorov Café Amfik. Bezplatné parkovanie vozidiel účastníkov je možné na verejnom parkovisku pri Štadióne Antona Malatinského, prístup do amfiteátra južnou bránou.

■ Medzinárodná spevácka súťaž Mikuláša Schneidera Trnavského

21. ročník Medzinárodnej speváckej súťaže Mikuláša Schneidera Trnavského bude slávnostne otvorený koncertom bratov Dvorských v nedeľu 23. mája o 19. hodine v Katedrále sv. Jána Krstiteľa. Súťažné vystúpenia mladých adeptov operného umenia budú prebiehať od 24. do 28. mája v Divadle Jána Palárika. Podujatie vyvrcholí v sobotu 29. mája o 18. hodine koncertom víťazov. Súťaž bola vyhlásená na jeseň 2009, prihlásilo sa na ňu dovedna 117 súťažiacich z 11 štátov sveta – Slovenska, Česka, Poľska, Rakúska, Chorvátska, Fínska, Bieloruska, Talianska, Južnej Kórey, Kanady, Japonska. Poslaním súťaže je

vyhľadávanie mladých talentovaných interpretov vokálneho umenia, podnecovanie ich ďalšieho umeleckého rastu, propagácia vokálnej tvorby s akcentom na tvorbu Mikuláša Schneidra – Trnavského a výber účastníkov na ďalšie medzinárodné spevácke súťaže. Úspech v tejto súťaži už otvoril mnohým mladým operným spevákom a speváckam cestu na špičkové svetové operné scény.

Prezidentkou súťaže je Eva Blahová, ktorá je zároveň aj predsedníčkou odbornej poroty. V tomto ročníku súťaže bude súťažiacich hodnotiť Peter Dvorský a Dagmar Livorová (Slovensko), Ralf Doring (Rakúsko), Vlatka Oršanić (Chorvátsko), Alain Nonat (Kanada), Sarah Meredith (USA), Helena Lazrska (Rakúsko), Daniel Dvořák (Česko) a Tatiana Smelková (Rusko).

■ Výstava Dialógy C+S

Projekt Dialógy C+S je koncipovaný ako spoločná prezentácia dvoch profesionálnych výtvarníkov žijúcich alebo pôsobiacich v Prahe – Zbraslavi, prípadne v Stredočeskom kraji (Česká republika) a v Trnave, prípadne v Trnavskom kraji (Slovenská republika). Výstavy by sa mali prezentovať v Trnave i v Prahe-Zbraslav zároveň. Na trnavskú prezentáciu si autori vybrali výstavný priestor trnavskej radnice – jej západné krídlo. Úvodná výstava predstaví tvorbu Miloša Prekopa z Trnavy a Františka Tomíka z Prahy.

Tvorba Miloša Prekopa býva pravidelne prezentovaná na členských výstavách Zväzu výtvarných umelcov západného Slovenska a na výročných výstavách Ann(d)ual. Zjednodušené a štylizované figurálne zobrazenie v jeho tvorbe má blízko k umeleckým vyjadreniam starých civilizácií, prípadne k ich oživeniu v tvorbe moderných umelcov 1. polovice 20. storočia. V kolekcii Remakes sa autor nechal odvážne inšpirovať umelcami gotiky, renesancie, baroka a ďalších umeleckých slohov, pričom si vyberal podľa vlastného pocitu z obrazov slávnych maliarov. Na základe spojenia pôvodnej kompozície a farebnosti a vlastnej figurálnej štylizácie vznikol zaujímavý cyklus odkazov na minulosť. Český autor František Tomík sa venuje vo svojej

tvorbe kresbe, grafike, maľbe i objektom. Nestačí mu plošné vyjadrenie, potrebuje vnieť do obrazu objem, a naopak, do priestorového diela potrebuje vnieť farbu. Jeho tvorba je tiež spätá so symbolikou, štylizáciou a tvarovým zjednodušením. Minimalizmus v maliarskej tvorbe podčiarkuje výrazným svetelným kontrastom a farebným akcentom. Závesné doskové obrazy sú akýmsi prechodom od obrazu k soche. Vychádzajú z jednoduchých tvarov a niektoré pripomínajú totemy starých národov.

Komunikácia diel týchto dvoch autorov je nesporná. Obaja hľadajú podstatu v jednoduchosť tam, kde ju zanechali naši dávni predkovia. Objavujú starú symboliku, komunikáciu pomocou zjednodušených tvarov a základných farieb. Divák nájde v dielach týchto autorov mnohé paralely už na prvý pohľad, ale až keď ich uvidí bezprostredne blízko seba, postrehne komunikáciu detailov. A i to by mali v budúcnosti výstavy v rámci projektu Dialógy C+S sledovať.

Výstavu Dialógy C+S budú môcť vidieť návštevníci západného krídla trnavskej radnice od 28. mája do 30. júna 2010.

PaedDr. Simona JURČOVÁ

■ Trnavské drobnosti v múzeu

Výstava o histórii Trnavy prostredníctvom predmetov a fotografií zo zbierkového fondu múzea, ktoré patrili konkrétnym ľuďom, obyvateľom tohto mesta. Zameraná je najmä na 19. storočie a I. polovicu 20. storočia. Predstaví Trnavčana, ktorý sa vzdelával, čítal, pracoval, staral sa o domácnosť a deti, modlil sa, nakupoval, cestoval, zabával sa, oslavoval, športoval, liečil sa, smútil, ap. Dejiny dopĺňajú i naše spomienky a spomienky našich predkov na mladosť a na to, ako vtedy mesto vyzeralo, čo sa kde nachádzalo, kde mal kto obchod, kadiaľ tiekol kedysi potok, kto bol dobrý holič, šuster, klobučník, krajčír a podobne. Výstava určite neukáže všetko, čo by chceli ľudia vidieť, nájdu sa oblasti, ktoré zostavovatelia opomenuli. Dúfajú však, že doplní obraz o dejinách nášho mesta mladšej generácii Trnavčanov a vyvolá príjemnú nostalgiiu v spomienkach tej staršej.

■ Od maľbotkania po textilné objekty

Je názov autorskej výstavy textilnej výtvarníčky Evy Cisárovej-Minárikovej v Západoslovenskom múzeu. Rodáčka z Cífera študovala na Strednej priemyselnej škole textilnej v Brne a na VŠVU v Bratislave, v Ateliéri voľnej maľby a gobelinu u prof. Petra Matejku. Jej práce boli doteraz vystavené približne na 200 výstavách doma i vo svete. Na základe konkurzu po revolúcii v roku 1990 bola poverená vytvorením Ateliéru voľnej textilnej tvorby na VŠVU v Bratislave. Okrem vlastnej tvorby a pedagogickej činnosti sa venuje aj histórii textilnej tvorby. Spolupracovala napríklad na realizácii výstavy Spolku Izabella na Bratislavskom hrade v roku 2000. V súčasnosti sa pripravuje autorkina monografia. Výstava v Trnave predstaví výber z jej diel.

■ Galéria portrétov v Galérii Jána Koniarka

Prehľad portrétneho žánru od 18. do 21. storočia zo zbierkového fondu Galérie Jána Koniarka. Konceptia: Vladimír Beskid. Táto nová stála expozícia sa nachádza vo vstupnom schodiskovom priestore Kopplovej vily a umocňuje jej osobitú reprezentatívnu podobu na drevenom oblade. Ponúka edukačný prehľad vývoja portrétneho žánru ako jedného z klasických žánrov európskej obrazovej kultúry od polovice 18. storočia do začiatku 21. storočia. Zároveň v skratke presvedčivo ukazuje výrazný posun maliarskeho výtvarného jazyka počas uplynulých storočí – ide o vytvorenie charakteristickej podoby nielen samotných portrétovaných, ale aj obdobia, v ktorom boli vytvorené (spôsob posadenia modelu, dobový odev, mocenské postavenie, symboly a atribúty, maliarsky rukopis, forma rámovania a pod.) Štrnásť diel predstavuje kolekciu najkvalitnejších podobizní zo zbierkového fondu trnavskej galérie (s jedinou pôžičkou zo zbierok Nitrianskej galérie v Nitre). V ďalšej rovine sa expozícia sústreďuje predovšetkým na autorov, ktorí pôsobili v trnavskom regióne alebo odtiaľ pochádzali (Jozef Zanussi, Jozef

Balogh, Štefan Polkoráb, Jozef Šturdík, Jozef Trepáč, Peter Rónai).

Od reprezentačnej podobizne s dôrazom na spoločenské postavenie a majetok sa expozícia uberá k prezentačným spodobeniam s väčšou štylizáciou, uvoľneným rukopisom a psychologickým nábojom. Galériu príznačne otvára majestátny barokový portrét cisára Jozefa II. (1785) s atribútmi mocnára od trnavského meštana a maliara Jozefa Zanussiho (1738 – 1818). Vstup fotografie v polovici 19. storočia ráznym spôsobom zmenil podobu a postavenie portrétu vo výtvarnom svete. Preto posledný v zostave diel nie je maliarsky portrét, ale digitálna tlač s pohyblivým obrazom videa a softvérovým morfigom. Kolekciu tak symbolicky uzatvára manipulovalý autoportrét Petra Rónaia (1953) zo série Mixed Memory (2007) so vstavaným videom na čele, kde beží AutoReverse (1996) – morfig fotografií jeho podoby v priebehu desaťročí.

Galéria portrétov je už treťou stálou expozíciou GJK v areáli Kopplovej vily. Okrem nej sú tu už expozície Ján Koniarek – zakladateľ slovenského moderného sochárstva (2002, reinštalácia 2007) a Klenoty domova – klasické slovenské umenie 20. storočia (2007).

■ Denisa Lehocká 1991 – 2010

Kopplova vila Galérie Jána Koniarka, kurátor: Vladimír Beskid, výstava potrvá do 6. júna. Denisa Lehocká sa narodila v roku 1971 v Trenčíne, je absolventkou VŠVU v Bratislave (1996) a jednou z kľúčových postáv slovenskej scény 90. rokov s medzinárodným renomé. Výstava predstavuje prvý ucelenejší prehľad jej doterajšieho smerovania za posledné dve desaťročia. Lehocká patrí k silnej generácii umelcov (R. Ondák, B. Ondreička, C. Blažo, M. Gavula, M. Tittel), ktorá razantne nastúpila v 90. rokoch na slovenskú scénu s neo a postkonceptuálnymi stratégiami a preferovaním priestorových foriem umenia (objekt, inštalácia, prostredie, intervencia). Vychádza z konceptuálnej platformy,

rozvíja však vlastný výtvarný jazyk, založený na ideovom koncentrácii a „rozptýlených“ štruktúrach foriem a predmetov. Vytvára tak fyzicky takmer vyprázdnené prostredia s jednotlivými zastávkami, kde sa striedajú nasýtené záchytné body – materiálne uzly a tiché pauzy, mličiace napätia, ktoré dopĺňajú subtilnú kresbu ženského spôsobu dotýkania sa vecí a ideí.

Lehocká buduje osobitý register každodenných predmetov a situácií: rozkladá ich v malých zoskupeniach na ploche stolov, umiestňuje na steny, zavesí ich, či kladie priamo na podlahu. Vznikajú tak krehké a zraniteľné „priestorové siete pamäte“, ideové projekcie v priestore.

Autorka kóduje svoje výtvarné správy v symbióze prírodných prvkov (kamenky, minerály, konáre, perly), umelých (mydlo, špagáty, niť, dosky) a umeleckých (sadrové odliatky, drobné objekty, senzitivne kresby). Systematicky vytvára trochu chaoticky mikrosvet potreby intimitity, ukotvenia, zakorenenosti (časté používanie čierneho kruhu, alebo gule, spojenia bodov, motív výhonkov, či koreňov a pod.). Autorka tak prispieva k formovaniu odlišného modelu vizuálnej komunikácie v našom prostredí: namiesto tradičného dialógu s jednotlivým obrazom vytvára otvorené vizuálne polia, ktoré popri fragmentárnosti a množstve detailov nestrácajú integritu celku a nutnú rezonanciu s vnímateľom.

V Kopplovej vile Denisa Lehocká predstavuje niekoľko vybraných prác z rokov 1991 – 2010, kde akcentuje prvé diela, ktoré vznikli ešte na akadémii začiatkov 90. rokov, cez práce, ktoré boli prezentované v zahraničí a ktoré sme na Slovensku nemali možnosť vidieť, až po aktuálnu inštaláciu v poslednej miestnosti pripravenú pre túto príležitosť. Osobitú pozornosť v jednom bloku venuje kresbe v podobe každodenných zápiskov a prvotných záznamov myslenia.

■ Mira Gáberová – Sifyfova láska

Synagóga – Centrum súčasného umenia, kurátor: Vladimír Beskid, výstava potrvá do 23. mája.

Výrazná predstaviteľka mladej generácie slovenského umenia po roku 2000 Mira Gáberová sa narodila v roku 1979 v Lučenci. Študovala na VŠVU v Bratislave, Newcastle of University, AFA Budapešť, v súčasnosti je doktorandka na VŠVU v Bratislave..

Mira Gáberová sa venuje paralelne kresbe, maľbe, objektu, inštalácii či graffiti. Jedným z jej najsilnejších výrazových prostriedkov však zostáva médium videa a digitálnych technológií. Už počas štúdií vytvára rad video prác, v ktorých definuje svoje osobité videnie sveta: poetické či snové snímky plné emocionálneho vypätia, krásy, až barokového patosu (Dráma, Forever, Pathos, 2006; 8, 2007; *One petit romance*, 2008). Jej nosným motívom je telo a svet ženy, plné zveličenia, symbolov, aj zaužívaných klíše (rozčesávanie vlasov, zatvorené oči, biele rukavičky, aj závoje, pančucháče a kvety). Postupne tento záujem o nežné rozprávania vystrieda záujem o analýzu samotného média, o narušania jeho logiky, možnosti video jazyka pri „filtrovaní“ súčasného sveta. Vznikajú práce, ktoré prinášajú abstraktnú štruktúru na základe použitia strihového softvéru (Neo-geo-video, 2008), či zosriehanie snímku podľa vopred určenej šablóny, prevzatej z iného vlastného videa (*Replant*, 2008).

Na aktuálnej samostatnej výstave prezentuje Mira Gáberová dva projekty. Prvý vytvára priestor medzi reálnym a virtuálnym svetom. Ide o videomaľbu – performance, kde autorka – nevesta v svadobných šatách zatiera maliarske plátno za sprievodu opernej árie a mení ho na projekčné plátno. Napriek potreti maľby, obraz stále zostáva a je premietaný na to isté plátno. Ďalší projekt sa venuje „prepisu“ starších videí Gáberovej inými umelcami – ide o osobitý prístup vidieť vlastné práce očami iných výtvarníkov. Prináša to dekonštrukciu, či reinterpretáciu autorkiných prác, pričom divák môže sledovať aj originálne video aj jeho „nové čítanie“ súčasne. Metaforicky to prináša ďalšie pokračovanie sifyfovskej práce autorky – skalopevné a láskyplné, ale márne hľadanie pravého video-obrazu súčasnosti.

Festival Dobrofest bude mať novú tvár

Festival Dobrofest venovaný pamiatke vynálezcu rezofonickej gitary dobro Johnovi Dopyerovi, ktorý sa po ročnej prestávke uskutoční 11. a 12. júna, bude mať novú tvár. Mesto Trnava sa rozhodlo ponúknuť svojim obyvateľom žánrovo inovované podujatie s podtitulom Festival dobrej hudby a verí, že aj v tejto podobe bude úspešne plniť svoje poslanstvo o dobre.

O tom, že sa podujatie nebráni rôznym hudobným žánrom, svedčia aj pozvané kapely – Druhá tráva, Guločar a Buty z Českej republiky, slovenské zoskupenia Komajota, Para, Lasica + Bratislava Hot Serenaders, 100 múch, Funkiez a Cigánski diabli a z Talianska zavíta skupina Gattamolesta. Program je zostavený tak, aby oslovil rôzne vekové skupiny. Zaujímavosťou bude aj sprievodná akcia, ktorá mala svoju premiéru na festivale Trnavský jazzyk 2009 – Art Piknik s neopakovateľnou kreatívnou atmosférou, kde sa publikum bude môcť „naživo“ zoznámiť s tvorbou šikovných ľudí, prezrieť si originálne šperky, tašky, oblečenie, doplnky, keramiku, obrazy.

Samozrejme, na festivale nebude chýbať ani neopakovateľný zvuk rezofonickej gitary. Podrobnosti nájdete na www.dobrofest.sk, program Dobrofestu prinesieme aj v júnovom vydaní Noviniek z radnice.

-r-

Zlatkónia, pusinkovanie a jeden malý truc

Pozná to každý. Idete na návštevu, po ceste sa s partnerom pohádate a k hosťiteľom príde jeden z vás nafučaný a nechce sa mu ani rozprávať. Alebo vás partner ťahá navštíviť niekoho, koho ani dobre nepoznáte a netušíte, o čom by ste sa mali s ním baviť. Alebo máte jednoducho zlú náladu a ste nekomunikatívny. Alebo všetko dohromady. Keď potom takú istú situáciu zbadáte na javisku v divadle, musí vás to zákonite rozosmiať. Hlavne, keď na tento základ naviaže rad ďalších nedorozumení a omylov, ústiacich, ako inak, do nejakého ďalšieho životného poznania.

Dvere do takejto chvíle otvorilo Divadlo Jána Palárika novou hrou Benátky pod snehom. Premiérovalo ju začiatkom apríla a vyzerá to tak, že by sa mohla zaradiť do zástupu divácky obľúbených titulov. Práve pre blízkosť témy a zručnosť autora, francúzskeho dramatika a herca Gillesa Dyreka, s akou sa pohral s dvomi pármami – domácimi Nathalie (Kristína Tóthová) a Jean Luc (Martin Križan) a ich návštevou Patríciov (Zuzana Šebová) a Christopherom (Peter Kočíš). Nikto ďalší sa na scéne už neobjaví, ale títo štyria dokážu udržať správnu náladu od začiatku do konca. Svojimi výkonmi a zásluhou režiséra Jiřího Seydlera, ktorý kvôli Benátkam pod snehom prišiel do Trnavy až z Východočeského divadla v Pardubicích. O trnavskom súbore hovoril od začiatku iba v superlatívoch. „Som veľmi rád, že som mohol s nimi pracovať. V Trnave je výborný kolektív hercov,“ povedal.

N + JL majú tesne pred svadbou, cukrujú a oslovujú sa zásadne iba ako zlatko. Doma nosia teplé brmbolcové papuče a tvária sa, že nevidia nedostatky toho druhého. Napríklad, JL namiesto toho, aby svojej polovičke povedal, že vôbec nevie variť, sa tvári nadšene a radšej

v nestráženej chvíli hádže jej jedlo do kvetináča. Obaja sa strašne snažia, aby pred návštevou – bývalým spolužiakom Chistophom a jeho frajerkou P., vyzerali čo najlepšie. Patrícia však k nim príde v stave, ako sme opísali v úvode, trucuje, nerozpráva, a tak po chvíli domáci nadobudnú pocit, že je cudzinka. Ona naskočí na tento moment a začne sa hrať na obyvateľku vojnovú trápenej Zlatkónie kdesi na Balkáne, ktorá je vo Francúzsku ilegálne. A Ch. sa už nestačí čudovať.

Slušnosťou je pointu neprezrádzať. Viac ako hodinu a pol dobrej zábavy si pred Trnavou užili diváci v divadlách vo Francúzsku, Nemecku, Poľsku i Čechách. Pre trnavské divadlo ju preložila Lýdia Magerčiaková. Kostýmy navrhla Simona Vacháľková a scénu Ján Zavarský.

Dáša ONDRUŠKOVÁ, foto: www.djp.sk

Trnavu mi okrem divadla pripomínajú hrdličky..."

Na scéne Divadla Jána Palárika v Trnave je ako doma. Patrí k herečkám, ktoré si divák zapamätá po prvej vete. Má v sebe iskru, vďaka ktorej dáva svojim postavám pridanú hodnotu. Herečka Edita Borsová (nar. 9. 1. 1975 v Skalici) je na scéne divadla symbolický siedmy rok, no za ten čas patrí k výrazným posilám súboru.

Absolventka Katedry hereckej a bábko- hereckej tvorby na VŠMU v Bratislave (absolvovala r. 2000) hrala v bratislavských divadlách (GunaGu), no ocenenia prišli až počas pôsobenia v divadle v Trnave. V roku 2005 dostala cenu literárneho fondu za výborné stvárnenie postavy Madeleine v hre Terasa a tri roky nato rovnakú cenu za stvárnenie postavy Irmy v hre Balkón. Má aj filmové skúsenosti. V roku 2000 hrala v talianskom filme Resurrezione (Vzkriesenie), rok na to sa predstavila menšou úlohou vo filme Uprising (Povstanie), a postavou Agathy v americkom filme Frankenstein. Vidieť sme ju mohli aj vo filmoch Obyvatelia domu a Smog. Jej hlas sa objavuje aj v literárnych a dramatických reláciách Slovenského rozhlasu v Bratislave. Bratislavčanku Editu Borsovú so Skalicou spája len miesto jej narodenia. Oveľa významnejšia je s jej životom prepojená Trnava a naše dosky Tália.

- Narodila som sa tam, ale to bola dá sa povedať náhoda. Moja mama ma išla porodiť po známosti do Skalice. Mali sme tam rodinu, a preto moja mama išla k tamojšiemu slávnemu doktorovi Barátovi. Skalica pre mňa veľa znamená, prežila som tam všetky prázdniny, sviatky, ku ktorým neodmysliteľne patrili magnetofón a môj starý otec. Profesionálne herecké zázemie z rodiny ale nemám. No moja babička v Skalici hrávala ochotnické divadlo, robili operety a dnešnou rečou povedané: muzikály. Povedzme, aj činohru, napríklad Čaj u pána senátora. Dodnes si pamätám, ako mi spievala niektoré čísla z týchto hier, a pred očami mám fotky z nich. Je dodnes veľmi čulá a vždy bola muzikálna, veď aj keď má 89 rokov, stále hrá na klavíri. Môj dedo zasa, čo chytil do ruky, na tom hral. Muzikálny základ teda mám, aj to typické rozprávanie historiek. Neviem, či je to základ na to, aby sa aj ku mne dostalo niečo z umenia, ale myslím, že to bol dobrý štart. Nasiakla som doma múzami, a keďže som na kreslenie či na športové hry bola ľavá – na rozdiel od mojej sestry – inklinovala som akosi prirodzenejšie k umeniu, a samozrejme, som sa aj rada predvá-

dzala. Ako dieťa som tancovala, mama ma neskôr prihlásila do Ludusu, lebo považovala za dobré, aby sa vo mne rozvíjalo, čo pozorovala. V divadle Ludus som chodila do bábkohereckého krúžku, čo ma sprevádzalo až po vysokú školu. Veľmi dobre si dodnes pamätám, ako sme sa v prvom ročníku mali naučiť nejakú báseň. Mama mi predčítala a predhrala Ranenú brezu od Márie Rázusovej-Martákovej. Neuveriteľne som to prežívala. Veľmi sa mi páčila dramatická poloha básne a v škole bola učiteľka nadšená, ako môžem v mojom veku takto dramaticky prežívať text. A potom to už išlo, učiteľky ma vždy zaangažovali, keď bolo treba niečo recitovať, zaspievať. Ale hrala som až v tom Luduse mamu tigricu v inscenácii Hely Charvátovej.

■ Samozrejme, čím viac sa približovala puberta, tým viac ste sa dostávali k tomu ozajstnému dramatickému umeniu. Alebo práve naopak, všetko vás zaujímalo, len hranie a divadlo nie...?

- Hrala som v Luduse, no niečo sa vo mne vzpriečilo a nechala som to. No neskôr som to ľutovala a vnútorne som túžila, aby ma zavolali späť. Neskôr som išla študovať prírodné vedy, ale niekde som cítila viac a viac, že potrebujem to divadelné vzrušenie. Začala som preto chodiť k Alexandre Skořepovej do DDS Lano a s Jankou Chlebičkovou z Gongu ma presvedčili, že to má zmysel. Lákalo ma alternatívne divadlo. Veľmi som sa túžila dostať na Alternu do Prahy. Po rozdelení Československa som bola jediná Slovenka na prijímacích skúškach, a oni nevedeli, akým systémom sa po rozdelení republík bude financovať moje štúdium. Praha napokon zostala len snom, ale dostala som sa na Vysokú školu múzických umení. Chodila som na bábkoherectvo k Andrejovi Pachingerovi, ktorý pre mňa bude stále osobnosť – významný pedagóg a divadelník. Na škole sme boli babský ročník – jediným chlapcom bol Matej Čertík. Ďalšími kolegyňami boli Petra Polnišová, Katka Kubová, Henrieta Jancišinová a Zuzana Chladná. Všetky sa venujú divadlu v rôznom slova zmysle. Robili sme s ním presne tie projekty, ktoré som si predstavovala, že budem robiť v Prahe. Neskôr som s rôznymi divadelnými zloženiami absolvovala veľa festivalov a naberala skúsenosti. Zážitkom bolo teda pre mňa bábkové predstavenie s Tomášom Hudcovičom v Žiline, robili sme Malého princa, židovské rozprávky či Fidlíkanta na streche. Boli sme s divadlom aj v Kyjeve, Nancy a pochodili sme kopu sveta.

■ Poďme z Bratislavy do Trnavy. Väčšinou chodia herci z regionálnych divadiel do Bratislavy. Vy ste nabrali opačný smer.

- Ja som v Trnave začala. Po škole som robila predstavenie Lara v divadle GunaGu. Vďaka jednému činohernému režisérovi som pochopila, aký krásny je činoherný svet. Nebolo to pre mňa nič nové, takže som sa mohla v tom len rozvíjať. Mala som záujem ísť do divadla, dostala som ponuku robiť v Trnave Sen noci svätajánskej s Mariánom Peckom. Do stáleho angažmán som však nastúpiť nemohla, pretože by som musela hrať vo viacerých inscenáciách. Potom mi ponúkli robiť Hodiny anatómie doktora Šubíka a postupne ďalšie inscenácie. A tak som sa stala stálou členkou súboru Divadla Jána Palárika. A pokiaľ ide o Trnavu, ja som tu nebola prvýkrát. Mojej mamy babička bola Trnavčanka, žila pri arcibiskupstve. Ako dieťa som tam chodila, vždy som išla okolo divadla, mesto mi bolo blízke, boli to akési moje sprievodné detské zážitky poznania divadla zvonka. A keď prišla takáto príležitosť, tak som ju prirodzene využila.

■ Čo sa vám páči v inscenáciách, ktoré hráte? Diváci vás z trnavských dosiek poznajú z inscenácií rôzneho charakteru – od zábavného žánru inscenácie Truth Story, cez Plešatú speváčku, až po klasiku ako Inkognito či Drotár. No najmä cezpoľní si vás všimli aj v mimoriadne úspešnom predstavení Jelinekovej hry Moto-rest alebo robia to všetci.

- Každý herec má okrem toho, čo hrá, aj svoje túžby, aj ambície, teda predstavu o tom, čo by chcel hrať. Čiže, páčilo by sa mi viac hier pre nás a o nás, bolo by ideálne, ak by to boli predstavenia alebo témy, ktorými v tejto dobe mám ako herečka čo povedať. Tým však nechcem povedať, že nie som spokojná. Ja som práve v Trnave zažila úžasné chvíle. Môžem to datovať príchodom režiséra Viktora Kollára do divadla v Trnave. Tu nastala nová éra divadla, ktorú si akosi odborná verejnosť nevsímla. Škoda, že dodnes mnohí spomínajú len na tú veľkú éru divadla, keď tu boli také mená ako Zednikovič, Kronerová, Šišková, Filip, Podmaka, no nehovorí sa o tom, že už niekoľko rokov je v divadle celkom nová éra s novými inscenáciami a možno s rovnako silným súborom. Tá nová doba chytila krídla, no málokto o tom vie. No už sa stáva, že prichádzajú aj cezpoľní. Škoda, že je to len na vychytené predstavenia, kde hrajú slávni herci. Hovorím teraz o takých hrách ako je Tajomstvo Gréty Garbo s pani Javorkovou a Jamrichom alebo Vrátila sa raz v noci s pani Turzonovovou. Mám rada alternatívu – aj preto som bola natešená práve Jelinekovej hrou Motorest. Bola to veľmi zaujímavá skúsenosť so všetkým, čo k tomu patrí, od naštudovania až po pôvodnú obavu ako to konzervatívna katolícka Trnava prijme. Bola to temná hra s vulgarizmami, no som jej veľmi rada aj preto, že divadlo má byť hlavne odrazom reality. Vždy treba nastaviť latku v divadle tak, aby sme strelili medzi oči divákovi a otvorili mu ich, a práve toto predstavenie bolo prekvapením pre nás všetkých. Bola to jedna z inscenácií, kde som mala pocit, že aj ja mám čo povedať ako herečka.

■ **Spomínali ste, že keď ste prišli do trnavského divadla, boli to isté obavy – ako vás prijme kolektív, aká bude komunikácia so staršou generáciou, najmä s herečkami, ktoré neraz mladé herečky neprijímajú s nadšením, pretože ide o potenciálnu konkurenciu...**

- Ja som divadle siedmu sezónu. Našli sme sa tam veľmi dobrá partia mladých ľudí. Trvajú naše dobré vzťahy a priateľstvá, jedným z najlepších priateľov aj ľudsky je Gregor Hološka, samozrejme, z mnohými sa poznám ešte zo školy – s Jozefom Bujdákom, Braňom Bajusom či Zuzanou Šebovou. Ale je tam aj napríklad Marika Jedľovská, ktorá by mohla byť generačne naša mama a veľmi si s ňou rozumieme. Medzi takéto osobnosti patrí isto aj Michal Monček, ktorý, aj keď je starší, je vtipný, galantný a je vidieť, že to je osobnosť divadla. Nielen preto, že napriek veku stále s ním žije, ale má v sebe pokoru k životu, svetu, k mladým ľuďom, kolegom. Veľmi si ho vážim, teším sa z neho. Chcela by som mať v takom veku tú gráciu, akú má práve on...

■ **Nie každý herec vašej generácie sa môže pochváliť aj skúsenosťou s filmom. Vo vašom prípade to bola nezanedbateľná skúsenosť – stačí spomenúť zahraničné produkcie a filmy ako Povstanie alebo Frankenstein.**

- Robili sme s americkými produkciami ešte predtým, ako objavili Rumunsko a zistili, že sú tam oveľa lacnejšie. Mojim najväčším zážitkom bolo nakrúcanie filmu Frankenstein. Prišla som na konkurz s veľkým herpesom na ústach. Mala som byť nejaká desiata slúžka, no páčila som sa režisérovi. Obsadili ma do normálnej postavy – mala som meno, mala som príbeh a mala som svoju vlastnú učiteľku angličtiny, s ktorou som sa stretávala a ktorá neraz bázila na výslovnosti. Na nakrúcaní som sa cítila ako hviezda, pretože to bolo o neskutočnej profesionalite, pozornosti, komunikácii a príjemnom prostredí a slušnosti. Mali vedomosť, skúsenosť a dobre zorganizované veci, nezažila som minútu stresu, napätia a negatívnych emócií, ktoré neraz vidáme v slovenských pomeroch na akejkoľvek úrovni spoločenského života. Podobná skúsenosť bola aj vo filme Povstanie, kde som hrala židovskú mamičku, ktorá stratila dieťa. V rámci deja som mala napríklad vyskočiť na múrik a preskočiť ho. Napriek tomu, že som mala malú postavu, mala som dablérku, ktorá niektoré veci robila za mňa.

Bezpečnosť práce je pre nich veľmi dôležitá, dokonca, napríklad sme mali celú prednášku aj pri strieľaní zo zbraní. Sú aj v tomto maximálne profesionálni.

■ **Hovorili sme o vašom detstve a spomienke na Trnavu z tých čias.**

- Moja prababička bola z Trnavy. S Trnavou sa viaže moja detská spomienka na hrkútanie hrdličiek. Vždy keď som počula tento zvuk, zdalo sa mi, že som v Trnave. Ale dlhé roky som poznala len cestu zo stanice na Kapitulsú ulicu, kde bývala. To divadlo bolo len miesto, okolo ktorého sme prechádzali. Zažívam tieto krásne chvíle dodnes, keď máme skoro ráno skúšku a medzi predstavením pauzu, takže si Trnavu krásne užívam.

Text a foto: Martin JURČO

Spevácky zbor Bradlan oslavuje osemdesiatiny

Pri príležitosti osláv 80. výročia založenia speváckeho zboru Bradlan pripravuje Západoslovenské múzeum v spolupráci so speváckym zborom výstavu venovanú histórii zboru. Jej otvorenie sa uskutoční v piatok 21. mája o 15. hodine. Oslavám bude venovaný aj spoločný koncert Bradlanu s nórsnym mužským spevokolom Vydre Mannskor z ostrova Gurskoy, ktorý sa začne v ten istý deň o 19. hodine v Divadle Jána Palárika.

Bradlan v roku 1935

pisateľ 30. mája 1930, v hostinci Starej strelnice, kde sa konala ustanovujúca schôdza vtedajších zamestnancov Vozovky. Schôdzu zvolal Jozef Bachratý, prvým dirigentom spevokolu sa stal Rudolf Slezáček, ktorého o rok neskôr nahradil Miroslav Jaura. V roku 1931 si spevokol vypracoval svoje stanovy a prijal názov Bradlan. Už v roku 1932 sa stal členom Združenia robotníckych speváckych spolkov so sídlom v Bratislave a pod jeho patronátom sa v roku 1936 zúčastnil prvého zahraničného zájazdu v maďarskom Pécsi. Koncom 30. rokov hrozil spevokolu zánik, proti jeho rozpusteniu sa však jednoznačne postavil Mikuláš Schneider Trnavský a zároveň 9. decembra 1938 prijal funkciu doživotného čestného predsedu spevokolu.

V nasledujúcich dňoch sa stal Bradlan súčasťou Zväzu slovenských speváckych spolkov so sídlom v Martine. V roku 1944 sa zúčastnil Celoslovenských speváckych pretekov v Martine, kde získal v I. kategórii vyspelých mužských spevokolov 1. miesto a putovný pohár Ministerstva školstva a národnej osvety. Prvenstvo si obhájil i v rokoch 1947 a 1949, čím sa táto trofej stala jeho trvalým vlastníctvom. Počas rokov vojny Bradlan spolupracoval

Dokumentárna výstava predstavuje históriu Bradlanu v priebehu desaťročí prostredníctvom dobových fotografií, tabiel, diplomov, pozvánok, bulletinov a plagátov. Vo vitrínach sú uložené významné zahraničné i domáce trofeje a vyznamenania, ktoré Bradlan získal počas svojej existencie. Výstavu dopĺňajú zoznamy členov Bradlanu, no i krátka spomienka na tých, ktorí už odišli z ich radov.

História Bradlanu sa začala

s rôznymi profesionálnymi umelcami, M. Schneider Trnavský a Anton Ciger venovali spevokolu viac ako 30 skladieb. V rokoch 1945 až 1948 navštevoval Bradlan kontakty s inými umeleckými súbormi v Česku a na Morave, výsledkom čoho boli recipročné koncerty v Hodoníne, Hradci Králové ale i v Prahe. V roku 1946 prebiehala náborová akcia presídlenia Slovákov z Maďarska, v nej

zohral veľmi dôležitú úlohu práve Bradlan, ktorý v Maďarsku odspieval 25 koncertov.

18. júna 1949 v kultúrnom dome trnavského Kovosmaltu odznel výročný stý koncert Bradlanu, na ktorom sa zúčastnil i M. Schneider Trnavský a bradlanistom sa prihovoril týmito slovami: „Ja sa hlboko klaniam pred krásnym výsledkom, ktorý ste dosiahli vašim horlivým devätnásťročným účinkovaním na poli zborového spevu a želám z celého srdca ďalších víťazných stovkových jubileí.“

Dvojstý koncert sa uskutočnil pri príležitosti 25. výročia založenia Bradlanu. Dirigovali ho zakladajúci dirigent Rudolf Slováček a oficiálny dirigent Daniel Bulla.

Počas tohto obdobia sa Bradlan v kategórii pokročilých speváckych zborov na Slovensku štyrikrát umiestnil na 1. mieste, čím sa zaradil do kategórie Zlatého venca. Vystúpenia mužského speváckeho zboru od roku 1954 spetrovali vystúpenia vokálneho tria, ktoré pod vedením J. Richtera vystupovali aj samostatne, ich piesne mali vysokú umeleckú hodnotu a niektoré piesne nahrali aj pre Československý rozhlas. Svoju činnosť ukončili v roku 1966.

30. apríla 1961 prevzali zástupcovia spevokolu Bradlan štátne vyznamenanie Rad práce za dlhoročnú výchovnú a umeleckú činnosť. V polovici 60. rokov nastúpil do zboru ambiciózný dirigent Ivan Luknár, jeho pôsobenie zvýšilo umeleckú úroveň zboru a zároveň doplnilo repertoár novými umelecky náročnými zbormi. Plody tejto práce si Bradlan odniesol v roku 1970 z V. Medzinárodného festivalu zborového spevu v Medzydrozoch v Poľsku. Spevokol získal hlavnú cenu Medzinárodného festivalu Triglawa a Cenu poľského rozhlasu.

Pod taktovkou mladého dirigenta Pavla Baxu v máji 1980 vyvrcholili oslavy 50. výročia založenia zboru. Pri tejto príležitosti sa uskutočnil Festival robotníckych a učňovských speváckych zborov a Symfonický orchester Domu odborov v Prievídzí. Spevokol Bradlan mal v tomto čase dvoch dirigentov, 64 aktívnych spevákov a 14 čestných členov. Túto priaznivú situáciu sa nepodarilo udržať. Napriek tomu, že Bradlan koncertoval na domácej i zahraničnej scéne, jeho členská základňa sa zmenšovala a prichádzalo k častej výmene dirigentov.

V roku 1994 bolo vytvorené združenie Trnavských mestských zborov. Jeho zakladajúcimi členmi sa stali Bradlan, Cantica nova a Tirnavia. Predsedom a hlavným dirigentom sa stal Gabriel Kalapoš.

Významným medzníkom v existencii zboru bolo nastúpenie mladej dirigentky Viery Hovancovej v roku 1997. Pod jej vedením Bradlan zaradil do svojho repertoáru piesne národné, ľudové, klasické, no i diela sakrálna a renesančnej polyfónie. Úspech nenechal na seba dlho čakať a už v júni 1997 získal Bradlan na Medzinárodnej speváckej súťaži v Olomouci – Svätky písni – striebornú medailu v kategórii svetskej aj sakrálna tvorby.

5. marca 2000 pri príležitosti 70. výročia založenia ocenilo prácu Bradlanu mestské zastupiteľstvo v Trnave udelením Ceny mesta Trnavy.

V súčasnosti Bradlan pracuje pod taktovkou Hany Borbélyovej a predsedom zboru je jeho dlhoročný člen Pavol Rampák.

Bradlan sa svojimi vystúpeniami usiluje o dobrú propagáciu Trnavského kraja, za čo dostal cenu Trnavského samosprávneho kraja a v roku 2009 získali dvaja jeho členovia Pavol Rampák a Pavol Diener medailu predsedu Trnavského samosprávneho kraja.

Zbor spolupracuje so zahraničnými speváckymi zbormi ako sú Tervakosken Mieskuoro z Fínska, Union Chorale 1882 z francúzskeho Saint Louise a nórsky mužský spevokol Vydre Mannskor z ostrova Gurskoy.

Mgr. Lucia DUCHOŇOVÁ, historička ZsM

Zdroje:

BADIAR, Juraj, BUGALOVÁ, Edita, RAMPÁK, Štefan : 1981. Robotnícky spevokol Bradlan. Bratislava: Obzor 1981

Zbierkový fond Západoslovenského múzea v Trnave

Za informácie z posledných rokov existencie Bradlanu vďačím predsedovi Bradlanu pánovi Pavlovi Rampákovi

Gule vo vzduchu a ich dopad na hudobnú kariéru

V kaviarni hotela Jánošík v Liptovskom Mikuláši takmer nikto nedýchal. Všetky svetlá boli zhasnuté, iba na tanečnom parkete na roztiahnutom japonskom koberčeku horela sviečka. Okolo nej tancovala a predvádzala jogu krásna štíhla tanečnica v dráždivej priesvitnej spodnej bielizni a závoji, ktorý odhaľoval takmer všetko. Napriek tomu som naďalej zodpovedne obsluhoval zvukovú aparatúru, z ktorej sa do kaviarne šírila jemná ezoterická hudba. Keď sa tanečnica dostávala do tranzu a blížilo sa vyvrcholenie, z boxu hudobníkov povstal známy sochár a medailér Alfonz Groma. Nahlas oznámil publiku, že si musí odskočiť a vydal sa rozhodným krokom krížom cez koberček. Tanečnica zmrzla v pohybe, Alfonz vo švungu odkopol stojan so sviečkou a v kaviarni nastala úplná tma. Hrobové ticho bolo prerušované len ženským zjojknutím. O pár dní sa začalo povrávať, že práve v tejto tme sa zrodil jeden nekonečný milostný príbeh...

Vtedy som ešte netušil, že podobné udalosti raz tvrdo zasiahnu aj do môjho osudu.

V kaviarni hotela Jánošík mal vystúpiť aj známy pražský hltáč mečov Petr, ktorému šnúru vystúpení na Slovensku vybavila česká agentúra Pragokonzert. Vyšportovaný a do pol tela vyzlečený Petr si poobede so svojou krásnou asistentkou a kapelou precvičil svoj program. Pred záverom programu asistentka ohlásila „najväčší balančný výkon“ (NBV). Petr si pri ňom oprel na bradu zaklonenej hlavy rukoväť kratšieho meča, na jeho hrot postavil hrot ďalšieho meča, upažil ruky a udržoval balanc, aby horný meč nespadol a neprepichol ho. Bubeník Šaňo Záruba robil pri NBV virbel, a keď udrel na veľký činel, Petr vyhodil bradou oba meče hore a chytil ich do rúk. Bolo to fantastické, a tak sme zahrali ešte Sandokana.

Večer to v kaviarni hotela Jánošík vrelo. Mäsiar Kolada, „vpúšťač“ a aj vyhadzovač v jednej osobe, odolával náporom davu pred „lietačkami“ kaviarne a občas niekoho pustil dnu. Ako zálohu bral zlaté prstene. Ich pravosť kontroloval lupou. Jeden tiež chcel ísť dnu, mal džínsy a tvrdil, že je Michal David. Neklamal, ale Kolada ho kvôli džínsom nepustil.

V muzikantskom boxe už trónil „Hovor mi Steve alebo Šuchmanský“ a tradične, chrbtom k pódiu, sedel na stoličke aj sochár Alfonz Groma. Popíjali už od obeda, aby si nenechali ujsť NBV importovaný z Prahy a Groma si medzitým dával zahrať pašerácku serenádu, ako hovoril piesni Goralu, či ci nežal.

Konečne nastal okamih pravdy. Petr z Prahy zahalený plášťom, s mečom v pravici ako kráľ Artuš s Excaliburom, prešiel s krásnou asistentkou za veľkého potlesku kaviarňou až k hudobnému pódiumu. Postavil sa na miesto speváčky Milky Babkovej, aby ho bolo v celej kaviarni dobre vidieť, zhodil z pliec plášť a odhalil pred publikom vyšportované telo. Program hliťača mečov sa začal. Všetko prebiehalo úplne bezchybne, diváci so zatajeným dychom sledovali, ako miznú čepele dýk a mečov v jeho ústach a krku. Konečne prišiel na rad vrcholný výkon, pri ktorom si Petr oprel na bradu zaklonenej hlavy rukoväť kratšieho meča, na jeho hrot postavil hrot ďalšieho meča, upažil ruky a balansoval, aby horný meč nespadol a neprepichol ho. Šaňo Záruba začal hrať virbel, a práve vo chvíli, keď mal zaznieť úder na činel, po ktorom mal Petr vyhodiť bradou oba meče hore a chytiť ich do rúk, podguráženého Gromu vyvrátilo ako mačku aj so stoličkou dozadu, padol a udel si zátylok. Petr sa zľakol a horný meč už aj letel špicom do jeho oka. Bleskurychle sa uhol a meč skončil v malom bubne, kde prepichol obe drahé blany. Druhý meč prepichol veľký bubon. Napriek nečakanému záveru Petr a Groma zožali veľký úspech a kapela zahrala Gromovi za odmenu pašerácku serenádu.

Aj v bývalej Nemeckej demokratickej republike, v Rudolstadte, v Theater restaurante, spetrovali našu hudobnú produkciu striptízy a programy. Niektoré z nich zjavne pôsobili na divákov inšpiratívne. Napríklad, vždy, keď jeden Čech štvrtil vlastnú ženu mečmi v priehľadnej plexisklovej skrini, publikum doslova šalelo. Čech bral svoju prácu veľmi vážne, a keď sa mu nedarilo ženu prepichnúť, kričal: „Kurňa práce!“ Ja som mu do toho púšťal scénickú hudbu, a po programe, keď sa jeho žena dávala opäť dohromady, som mu oznámil, ktorú značku koňaku mám rád. „To je zlý, to je voprawdu moc zlý,“ smutne potriasol štvrtič pompéznu šedivou hlavou a násilím vytlačil tisíc a jedenkrát poprepichovanú manželku v dráždivom oblečení zo šatničky za pódium, kde sme sa všetci tiesnili. Kývol som jej na pozdrav. Smutne mi vravela očami, že dnes v noci bude ešte čertvie koľkokrát prepichnutá, a že má toho po dorezaní krk.

V lete 1989 sme hrali sme v Interhoteli Gera v Gere. Riaditeľ hotela mi raz ráno predstavil tanierového akrobata Uda a povedal, že ho budeme počas večerného vystúpenia v bare hudobne podporovať. Večer bol bar Interhotelu Gera nabitý. Hrali sme hity, ľudia sa bavili a o desiatej večer sa začal program. Prvé číslo programu malo názov Jungfrau und Hochzeitnacht – Panna a svadobná noc. Predviedla ho mladá striptérka, ktorá, kým sa pri melódiách Johanna Straussa vyzliekla donaha, pobiehala po parkete s horiacimi sviečkami v rukách.

Po striptíze, veľkom aplauze a ováciách ohlásila moderátorka vrcholné číslo večera: Zwiebelmünsterzauberer Udo! A dodala, že Udo pri vystúpeniach používa taniere z najdrahšieho meissenského cibulového porcelánu. Bolo to úchvatné. Udo už mal dve tyče s taniermi na čele a po dve v každej ruke. Potom však, akoby sa bol na niečom pokízol, nohy sa mu ocitli vo vzduchu a zosypal sa nám i s „cibulákmi“ na pódium medzi speváčky. Napriek nečakanému koncu bolo obecenstvo nadmieru spokojné. Udo po nemecky zareval „Kurňa práce!“, vyskočil, podišiel k miestu, ktoré sa mu stalo osudným, zohol sa, zodvihol z parketu kúsok vosku, letel za riaditeľom a strašne mu vynadal.

Vo vinárni banskobystrického Gastrocentra boli tiež dva programy. Predskokanov tvorila dvojica Fery a Marion. Tie mená po všetkých stránkach tak vystihovali protagonistov, ako by im z oka vypadli. Po všelijakých premenách ručníkov na kytice a premeny kytic na holúbkov, ktoré s noblesou vypúšťal do vinárne za mierne prihlúpleho úsmevu moletnej Marion, sa Fery odhodlal uskutočniť vrcholný kúsok svojho umenia. Nik nevie, skade vyčaril asi meter dlhú veľkú ihlu. Do ucha jej navliekol zelenú stužku, postavil sa za Marionin široký chrbát a pomaly ju začal prebodávať asi v mieste piateho stavca. Marion sa tvárila ako socha od Berniniho s názvom Extáza svätej Terézie a v tvári sa jej striedali výrazy bolesti so záchvemi rozkoše. Nieкто z obecenstva skríkol, že tá ihla mala ísť o niečo nižšie, ale vzápätí obecenstvo

zamrelo, lebo Marion už trčal špic ihly z brucha. Fery ju obišiel, chytil špic ihly a vytiahol ju z Marioninho brucha aj s navlečenou stužkou.

Veľké ovácie a potlesk narušili nosiči, ktorí začali pred hudobné pódium nosiť činky a rôzne železné gule. Nasledujúci program s názvom Gule vo vzduchu vyvolával v divákoch širokú škálu asociácií. Jeho aktérmi boli svalnatý muž a vyšportovaná krásavica v sexi odevu. On si dal najskôr okolo pása hrubý remeň s malými basketbalovými košíkmi a začal vyhadzovať do vzduchu železné gule, ktoré sa potom snažil zachytávať do košíkov za zvukov Chačaturjanovho Šablového tanca. Svížne mykal zadkom a točil sa pri tom ako sladičový koreň. Občas mu nejaká guľa spadla do hudobnej aparatúry a keď mu capla na nohu, aj on kričal: „Kurňa práce!“ Potom jeho partnerka urobila na lakťoch a krku stojku, partner jej na prekrásne nohy vyložil činku s veľkými guľami na koncoch a ona ju nohami roztočila. Šlo jej to výborne. Prepletala nôžkami, činka sa vrtela stále rýchlejšie a rýchlejšie..., až sa zdalo, že sa vznáša. A naozaj. Činka vyletela, zlikvidovala celú moju hudobnú aparatúru a aj dodávku elektrickej energie. V kaviarni Gastrocentra nastala úplná tma. Hrobové ticho bolo prerušované len ženským zjojknutím. A práve v tejto tme sa dočasne skončil môj muzikantský príbeh. Kurňa práce...

Marián MRVA

Svetový pohár IDSF v tanečnom športe 8. a 9. mája

Anton Kurttila, prvý fínsky tanečník na Grand Prix Tyrnavia, partnerom Kristíny Ondrovičovej z bratislavského KTC

Na palubovke Mestskej športovej haly v Trnave už tancovali hostia zo všetkých končín zemegule. Pred rokom prišli premiérovu tiež reprezentanti Japonska, Juhoafrickej republiky a Nového Zélandu. Fínsko bude mať úvodný zápis až teraz, pri dvanástom dejstve Grand Prix Tyrnavia.

Do malého Ríma pricestuje na Svetový pohár IDSF Open Anton Kurttila, svojho času bronzový v majstrovstvách Finska dospelých v štandardných tancoch. Známy borec z krajiny tisícich jazier sa od lanského septembra vybral na novú tanečnú dráhu s nemej úspešnou Kristínou Ondrovičovou z bratislavského KTC (viackrát súťažila v Trnave po boku Filipa Krivdu). V pomerne krátkom čase sa medzinárodný pár Kurttila – Ondrovičová dostal do povedomia rozhodcovských zborov pri mnohých zahraničných štartoch. V januári 2010 sa fínsko-slovenský pár nestratil ani v prestížnej súťaži, United Kingdom Championship v prímorskom anglickom meste Bournemouth. Akiste bude patriť medzi aspirantov na finálovú skupinu aj teraz, v májovej Trnave.

Pred rokom tleskalo vdľačné trnavské publikum doteraz najpočetnejšiemu súťažnému pelotónu, 553 párom (25 vekových a výkonnostných kategórii). Podľa slov Miroslava Balúna, ktorý od prvého ročníka drží riaditeľskú taktovku najvýznamnejšieho tanečného festivalu v našom meste, opäť raz sa diváci môžu tešiť na jedinečný umelecký zážitok pri výnimočnom megadance-festivale. Po oba dni, 8. a 9. mája, sa bohatý program začne ráno už o desiatej hodine. Tiež návštevu predpoludňajších rámcových súťaží detí a mládeže odporúčame. Vskutku sa oplatí prísť si.

Hlavným organizátorom GPT 2010 je Mesto Trnava. Jeho primátor Ing. Štefan Bošňák aj teraz odovzdá poháre víťazom večerných konfrontácií – v sobotu za štandard, o deň neskôr za latinu. Finálové bonbóniky budú súčasťou divácky atraktívnych galaprogramov (od 19.00 h). Technickými realizátormi celodenných maratónov na parkete sú skúsené štáby z dvoch tanečných centier, trnavského a karloveského.

Samozrejme, ani domáce kluby nechcú ťahať pri rozdeľovaní bodov do svetových rebríčkov za kratší koniec tanečného povrazu. Najvyššie ambície sa dávajú KTŠ Tyrnavia. Manželia Spišiakovci vysielajú na GPT viacero horúcich železok. Ich najväčším tromfom by mal byť skúsený pár Dušan Lamoš / Feré – Lenka Lopašovská.

Záujemcovia o naše atraktívne podujatie zo seriálu World Cup IDSF Open získajú podrobnejšie informácie z internetových portálov ktc.sk, trnava.sk, prednadravie.sk, alebo v Mestskom úrade na Trhovej 3 (tel. 32 36 129, referát športu). Reportáž o priebehu 12. ročníka Grand Prix Tyrnavia, jedného z vrcholných festivalov spoločenského tanca v celom stredoeurópskom regióne, prinesieme v júnových Novinkách z radnice. Naš mesačník a Mestská televízia Trnava patria medzi hlavných mediálnych partnerov tejto májovej prehliadky krásy, umenia, elegancie a športového tanečného majstrovstva.

Jaroslav LIESKOVSKÝ

Športový kaleidoskop

■ **JUBILEJNÁ POLHODINOVKA** – Dvadsiaty raz sa stretli pri Vítaní jari v maratónkach ctiteľia kondičného a rekreačného behu. Podujatie bolo súčasťou osláv štyridsiatin džogingu v Trnave. Najviac metrov na conipurovom ovále Mestského atletického štadióna Antona Hajmássyho si odkrúžil obhajca lanského prvenstva Ľuboš Ferenc (Fešák Team), trojnásobný majster mesta Trnavy v maratónskom behu. Počas tridsiatich minút absolvoval 8 250 m. Striebornú priečku obsadil slávista Jozef Orth (7 750) a tretí bol Cyril Bohunický (Klub rekreačného behu Trnava, 7 400), mimochodom, víťaz 1. ročníka týchto masových pretekov. Vtedy, 26. 3. 1991, bežal za Ligu 100 Frýdek-Místek a na konte mal 8 416 m. Medzi ženami bolo v 20. ročníku poradie: 1. Zuzana Pribulová (Suchá n. P., 6 970), 2. Kristína Maderková (6 660) a Tatiana Petrušková (obe Slávia Trnava, 6 655). Rámcovú dvanásťminútovku žiactva vyhral u chlapcov Peter Egly (ŠK Lednické Rovne, 3 045 m), kým u dievčat bola prvá Natália Popelková (AK Bojničky, 2 870).

■ **HOLOVIČOV MEMORIÁL VYHRALO ZNOJMO** – Už devätnásťkrát patrilo ľadové zrkadlo Mestského zimného štadióna súpereniu žiackych nádejí. Najznámejší mládežnícky hokejový turnaj v slovenskom Ríme, Memoriál Karola Holoviča (náhle zomrel vo veku 41 rokov), pripravil HK Gladiators spolu s rodičmi siedmakov ŠHT zo ZŠ na Spartakovskej. Za mestský magistrát pri slávnostnom otvorení pozdravila päť zúčastnených družstiev vedúca odboru vzdelávania, športu a kultúry MsÚ, Mgr. Ružena Maková. Úvodné buly vhodila Evka Holovičová, Karolova manželka. Nechýbal ani tradičný pietny akt pri hrobe tejto hráčskej a trénerskej legendy trnavského hokeja. Po dvojdňových súbojoch získali primát chlapci z HC Znojmo. V rozhodujúcej dráme o celkové prvenstvo síce viedli trnavskí siedmci 3:1, no konečný výsledok znel 6:4 pre juhomoravský celok.

■ **MASOVÁ TENISOVÁ ŠTVORHRA** – Tenisový areál 1. TC Trnava, na Ulici Juraja Slottu, bude patriť 22. a 23. mája účastníkom tradičného masového turnaja o Pohár primátora mesta. Dvojice na 1. – 4. mieste si odnesú vecné ceny. Hrá sa na dva víťazné sety, v každom (za stavu 6:6) rozhodne tajbrejk. Na čele usporiadateľského štábu 8. ročníka stojí Ing. Pavel Diener, predseda občianskeho združenia TTL. Úloha hlavného rozhodcu prípadne Dušanovi Ciprovi. Podujatie sa začne o 9.00 h (prezentáciu otvoria o ôsmej) a je určené hlavne členom dlhodobej Trnavskej tenisovej ligy.

■ **WORLD CHALLENGE DAY 2010** – Pod týmto tajomným názvom sa skrýva známa celosvetová súťaž v rôznych telovýchovných aktivitách. Vyzývaci deň prípadne v tomto roku na stredu 26. mája. Hoci v posledných rokoch prestal štát finančne podporovať spomínaný masový festival pohybu, vedenie nášho mesta sa rozhodlo poslať prihlášku aj teraz. Pravda, bez akejkoľvek registrácie účasti a jej percentuálneho vyhodnocovania. Radnica bezplatne poskytne obyvateľom Trnavy mestské športoviská (prostredníctvom Správy kultúrnych a športových zariadení) a centrum voľného času Kalokagatia zasa v ten deň pripraví súťaže základných i stredných škôl v rámci dlhodobých Trnavských športových hier. Zaujímavosťou nájdete bližšie informácie v druhej polovici mesiaca na internetových portáloch trnava.sk a prednadrzie.sk.

■ **VOLEJBALOVÝ MEMORIÁL DUŠANA SVATÉHO** – Ako prezradil pre Novinky z radnice predseda usporiadateľskej TJ Elán zo sídliska Linčianska, Mgr. Marian Rozložník, spomienkové smeče budú dunieť pod strechou Mestskej športovej haly v sobotu 29. mája od deviatej hodiny. Aj s finančnou podporou mestskej samosprávy. V tejto masovej konfrontácii pod vysokou sieťou pravidelne súperia miešané družstvá z troch krajín (SR, Česko, Taliansko). Zo susednej Moravy nemôžu ani teraz chýbať Trnavští valaši. Pred rokom získal víťazný piedestál Stock Trnava. Vstup divákov bude zdarma. Príďte si uctiť pamiatku Dušana Svatého, nezabudnuteľného trnavského volejbalistu a dobrého človeka. Zákerná choroba ho predčasne vytrhla z našich radov, no kamaráti naňho stále myslia.

Jaroslav LIESKOVSKÝ

Recepty zeleninových jedál

Žihľavová polievka

Potrebuje: vrcholce mladej žihľavy (ešte pred rozkvitnutím) alebo mladé listy, (potrebujeme najmenej toľko žihľavy, aby v čerstvom stave zaplnila hrniec, v ktorom budeme polievku variť), ďalej potrebujeme cibuľu, cesnak, hladkú múku, olej (olivový), čierne korenie, majorán, na závrku podľa rozhodnutia: vajíčka, ovsené alebo jačmenné vločky, cestoviny alebo varené zemiaky, ale chutné sú aj kocky opraženého chleba.

Žihľavu umyjeme, sparíme osolenou vriacou vodou a v hrnci rozmixujeme ponorným mixérom. Na oleji do sklovita osmažíme najemno pokrájanú cibuľu, pridáme trochu hladkej múky a urobíme svetlú zápražku. Vlejeme do rozmixovanej žihľavy a krátko povaríme. Na záver pridáme roztláčený cesnak (aj niekoľko strúčikov, alebo posekané listy medvedieho cesnaku), rozklepneme do hrnca 2 – 3 čerstvé vajíčka, dochutíme čiernym korením a nešetříme majoránom. Namiesto vajec môžeme zavariť vločky alebo kocky zemiakov, alebo pred podávaním vložiť do taniera na kocôčky pokrájaný opražený chlieb.

Recept: redakcia Noviniek z radnice

Šalát z púpavových listov

Potrebuje: mladé listy púpavy, olivový olej, citrón, čierne korenie, soľ.

Umyté mladé púpavové listy zalejeme dressingom podľa chuti, napríklad z citrónovej šťavy, oleja, čierneho korenia a soli. Premiešame.

Výzva: Milí čitatelia, pripravte si recepty zeleninových jedál do súťaže Dní zdravia 2010!

Rubriku pripravuje MUDr. Bohumil CHMELÍK

V Európe vzplanuli epidémie osýpok – ohrozuje toto ochorenie aj Slovensko?

Osýpky (lat. morbilli) patria medzi najzávažnejšie ochorenia detského veku. Ide o vysoko nákazlivé exantematické vírusové ochorenie, ktoré sa prenáša od chorých osôb vzdušnou cestou a vyvoláva epidémie. Vo svete je ročne hlásených okolo 40 miliónov ochorení, z ktorých 554 tisíc končí úmrtiami detí do 5 rokov. Viac ako 90% úmrtí je hlásených z krajín juhovýchodnej Ázie a Afriky, kde je veľmi nízka úroveň zaočkovanosti. Napriek tomu, že výskyt osýpok v Európe má v súvislosti s nárastom zaočkovanosti od začiatku 80-tych rokov klesajúci trend, v krajinách, kde sa nachádzajú neočkované skupiny obyvateľstva, sa stále vyskytujú lokálne epidémie. Zvýšená migrácia neočkovaných osôb predstavuje riziko šírenia tohto ochorenia a nie je vylúčené zavlečenie osýpok do neimúnnej populácie aj na Slovensko.

V apríli minulého roku vzplanula epidémia osýpok vo viacerých severovýchodných regiónoch Bulharska. Ku koncu roka 2009 bolo v tejto krajine zaznamenaných až 1 879 prípadov ochorení, z ktorých 5 sa skončilo úmrtiami detí, ktoré neboli riadne zaočkované.

Prvý prípad osýpok bol do Bulharska zavlečený mladým mužom z Nemecka, kde prebiehala veľká epidémia osýpok. Ďalšie ochorenia v Bulharsku sa šírili kontaktom v rodine chorého a u príbuzných v ďalších obciach. Bulharsko má podobnú schému očkovania proti osýpkam ako Slovenská republika. Podľa vyjadrenia bulharských zdravotníckych autorít súčasná epidémia osýpok jasne demonštruje existenciu vakcinačných dier v bulharskej (ako i nemeckej) populácii.

Od začiatku roka 2010 priamo v hlavnom meste Nemecka v Berlíne v priebehu prvých dvoch mesiacov roka 2010 ochorelo na osýpky 21 neočkovaných detí vo veku 1 až 18 rokov. Ochorenie sem prinieslo dvanásťročný neočkovaný dieťa po návrate z rodinnej dovolenky v Indii.

V januári až v marci 2010 bola zaevidovaná ďalšia epidémia osýpok v Európe – v juhovýchodnej oblasti Grécka a na Kréte u neočkovaných osôb vo veku 11 – 40 rokov.

■ Čo sú osýpky a ako sa prejavujú?

Predovšetkým si ich nesmieme mylíť s varicellou (čiže nepravými alebo tiež „ovčimi“ kiahňami). Varicella sa každoročne vyskytuje u detí navštevujúcich kolektívne zariadenia.

Inkubačná doba osýpok (morbil) – t.j., čas od vniknutia vírusu do organizmu do vyvolania prvých príznakov ochorenia, trvá priemerne 10 dní. Vlastné ochorenie u detí prebieha veľmi typicky: po trojdňovom prodromálnom štádiu sprevádzanom vysokou horúčkou, zápalom očných spojoviek, nádchou a dráždivým kašľom, začína postupne za ušami, na krku, hrudníku, bruchu a končatinách charakteristický splývajúci výsev, ktorý trvá asi 3 dni. Pri nekomplikovanom priebehu trvá ochorenie na osýpky 10 – 14 dní. Závažnosť tohto ochorenia však spočíva práve v častých komplikáciách, ktoré majú najzávažnejší priebeh u detí do 3 rokov a u dospelých. Komplikácie sa prejavujú zápalmi mozgu s trvalými následkami, zápalmi pľúc a priedušiek a zápalmi stredného ucha. Vzácnu, no veľmi ťažkou komplikáciou prekonaného ochorenia v detskom veku je pretrvávajúci vírus osýpok v mozgu, ktorý sa časom aktivuje, z čoho môže vzniknúť neskôr degeneratívne smrteľné ochorenie mozgu.

■ Aká je situácia na Slovensku?

Pred zavedením pravidelného povinného očkovania na Slovensku (bolo zavedené od roku 1969) sa osýpky vyskytovali v 3 až 5 ročných intervaloch s najvyššou vekovo špecifickou chorobnosťou u 1 – 4 ročných detí so sezonalitou v jarných mesiacoch. Vďaka očkovaniu sa od roku 1985 výskyt osýpok na Slovensku blížil k nulovým hodnotám. Priaznivá epidemiologická situácia bola narušená v rokoch 1997 – 98 pomerne veľkou protrahovanou epidémiou na východnom Slovensku, kedy boli osýpky zavlečené do populácie s nízkou zaočkovanosťou. V rokoch 2003 a 2004 sa vyskytli lokálne epidémie a sporadické prípady osýpok medzi nezaočkovanými utečencami v táboroch.

■ Aké sú možnosti prevencie osýpok?

Pretože ide o vírusové ochorenie šíriace sa vzdušnou cestou, efektívna ochrana je možná len očkovaním. Na Slovensku sa povinne očkujú deti po dosiahnutí 15. mesiaca veku kombinovanou vakcínou proti trom vírusovým ochoreniam súčasne – osýpkam, mumpsu a ružienke. Preočkovanie (z dôvodu vytvorenia dlhodobej až celoživotnej imunity) sa vykonáva v 12. roku veku. Osýpková zložka vakcíny vyvoláva tvorbu protilátok u 95 – 99% očkovaných detí. Veková hranica 15 mesiacov bola stanovená na základe výsledkov imunologických prehľadov, pri ktorých sa zistilo, že materské protilátky pretrvávajú u detí očkovaných matiek do 15. mesiaca veku dieťaťa.

Bezdôvodné odmietnutie očkovania alebo snaha o jeho posunutie do vyššieho veku vytvára veľmi reálne predpoklady na ochorenie dieťaťa a vzhľadom na časté závažné komplikácie aj trvalé ohrozenie zdravia nielen vlastného dieťaťa, ale aj iných mladších, ešte neočkovaných alebo inak oslabených detí.

-redakcia-

POZVÁNKY

GALÉRIA JÁNA KONIARKA

Kopplova vila GJK, Zelený kričiek 3

■ DENISA LEHOCKÁ 1991 – 2010

Predstavenie aktuálnej tvorby, inštalácie autorky s čiastkovými asociáciami a intervenciami na priestor Galérie Jána Koniarka

Kurátor výstavy: Vladimír Beskid

Výstava potrvá do 6. 6. 2010

Synagóga - Centrum súčasného umenia

■ MIRA GÁBEROVÁ – SIZYFOVA LÁSKA

Mladá slovenská videoumelkyňa – videoprojekcie, performance.

Kurátor výstavy: Vladimír Beskid

Výstava potrvá do 23. 5. 2010

klub 3, Kopplova vila GJK, Zelený kričiek 3

■ TOMÁŠ VANĚK (CZ) PARTICIP Č. 101 (audiosituácia 3 v 1)

Zvuková inštalácia v rámci festivalu Multiplace 2010

Kurátor výstavy: Vladimír Beskid

Výstava potrvá do 23. 5. 2010.

Stále expozície

KOPPLOVA VILA

■ JÁN KONIAREK (1878 – 1952) zakladateľ moderného slovenského sochárstva

■ KLENOTY DOMOVA – slovenské klasické umenie 20. storočia

■ GALÉRIA PORTRÉTOV – výber diel z kolekcie portrétneho žánru reprezentujúce vývoj portrétneho

maliarstva od konca 18. storočia po súčasnosť zo zbierok GJK

Synagóga – Centrum súčasného umenia

■ EXPOZÍCIA JUDAÍK – zo zbierky Židovskej náboženskej obce Bratislava

AKCIE / AKTIVITY

■ 15. mája 2010

NOC MÚZEÍ A GALÉRIÍ 2010 – Deň otvorených dverí v GJK pri príležitosti Medzinárodného dňa múzeí a galérií. Všetky akcie, aktuálne výstavy a stále expozície pre verejnosť sú prístupné bezplatne v priebehu celého dňa od 10.00 do 24.00 h

■ TVORIVÉ DIELNE

Pravidelné tvorivé dielne a výtvarná tvorba k aktuálnym výstavám pre MŠ a ZŠ v spolupráci Katedrou pedagogiky výtvarného umenia Trnavskej univerzity (podľa záujmu škôl)

ZÁPADOSLOVENSKÉ MÚZEUM

KLARISKÝ KLÁŠTOR
Múzejné námestie 3

EXPOZÍCIE:

Archeológia, Gotická Trnava, Dejiny Trnavy, Umelecké remeslo v Číne a Japonsku, Kampanologická expozícia, Oratórium, Ludová hrnčina, Ludový odev západného Slovenska, Príroda Malých Karpát, Krása zašlých čias, Štefan Cyril Parrák – pocta kráľovi zberateľov, Sakrálne pamiatky

VÝSTAVY:

■ TRNAVSKÉ DROBNOSTI

Vernisáž v sobotu 15. mája o 19.00 h
Výstava potrvá do 30. apríla 2011

■ OD MALBOTKANIA PO TEXTILNÉ OBJEKTY

Autorská výstava textilnej výtvarníčky Evy Cisárovej-Minárikovej
Vernisáž v soboru 15. mája o 20.00 h
Výstava potrvá do 31. júla 2010

■ BRADLAN

Dokumentárna výstava k výročiu založenia vernisáž v piatok 21. mája 2010 o 15,00

■ TISÍC SLOVENSKÝCH KILOMETROV

výstava v rámci projektu Maľovaný rovník v spolupráci s galériou Andrej Smolák vernisáž v utorok 25. mája o 17.00 h

■ ZREŠTAUROVANÉ TERČE

Výstava terčov Spolku trnavských ostrostrelcov, ktoré boli v rokoch 2007 – 2009 zreštaurované s finančnou pomocou grantového systému MKSR od 8. apríla 2010

■ LUDOVÝ ODEV TRNAVSKÉHO KRAJA

výstava potrvá do 10. mája

■ TRNAVSKÝ OBJEKTÍV

výstava potrvá do 17. mája

■ JED V PRÍRODE / ČAROVNÁ MOC RASTLÍN

v spolupráci s Múzeom ochrany prírody a jaskyniarstva v Liptovskom Mikuláši do 31. mája 2010

■ ZBIERKOVÝ PREDMET MESIACA

Livrej kočiša v kaštieli Odescachiovcov v Suchej nad Parnou

PODUJATIA

■ V sobotu 15. mája

DEŇ OTVORENÝCH DVERÍ A NOC V MÚZEU

Klariský kláštor: od 11.00 do 19.00 h
Múzeum knižnej kultúry: od 11.00 do 17.00 h
Dom hudby Mikuláša Schneidera Trnavského: od 11.00 do 17.00 h

■ NOC V MÚZEU

Klariský kláštor: od 19.00 do 23.00 h

Externá výstava:

29. – 30. mája 2010, Letisko Piešťany
FOTOGRAFIE A DOKUMENTY
Slovenské mierové misie OSN
Letecké dni v Piešťanoch 2010

DOM HUDBY M. SCHNEIDERA TRNAVSKÉHO

Ul. M. Schneidera Trnavského 5

EXPOZÍCIE:

Pamätná izba Mikuláša Schneidera Trnavského, Dejiny Cirkevného hudobného spolku, Dvorana slávy dobra

MÚZEUM KNIŽNEJ KULTÚRY – OLÁHOV

SEMINÁR Námestie sv. Mikuláša 10

EXPOZÍCIA:

**WILLIAM SCHIFFER – ŽIVOT A DIELO
SOCHÁRA A MEDAILÉRA**

VÝSTAVA:

PREMENY BIBLIE

zo zbierok historickej knižnice
do 31. augusta 2010

KNIŽNICA JURAJA FÁNDLYHO

**■ 19. mája o 17.30 h v čitárni
DISKOBALENIE**

Stretnutie v rámci Fóra humoristov.
Pozvanie prijali herci divadla DISK, moderuje
Eva Jarábková
KJF – čítareň

■ 28. mája od 13.00 do 18.00 h

■ 29. mája od 9.00 do 12.00 h

MÁJOVÁ BURZA KNÍH

v záhrade KJF, v prípade nepriaznivého
počasía v čitárni, v spolupráci s Krajskou
pobočkou Spolku slovenských knihovníkov

PODUJATIA PRE DETI

**■ 7. mája o 15.00 h v oddelení pre deti
MÁJOVÝ VEDOMOSTNÝ MILIONÁR**

**■ 14. mája o 15.00 h v oddelení pre deti
S ABECEDOU DO SVETA**

**■ 21. mája o 15.00 h v oddelení pre deti
KUFOR PLNÝ VEDOMOSTÍ**

**■ 24. mája o 10.00 h v oddelení pre deti
MALIČKÁ BÁSNIČKA**

Stretnutie detí s jubilujúcim spisovateľom
Jánom Navrátilom

**■ V ČAROVNEJ RÍŠI ROZPRÁVOK JÁNA
NAVRÁTILA**

Pisomná literárna súťaž pre deti
o jubilujúcom autorovi. Súťažné otázky
nájdete v oddelení pre deti a na pobočkách
Prednádražie, Vodáreň a Tulipán. Súťaž
potrvá do konca mája

■ HLADÁ SA KRÁĽ ČITATEĽOV 2010

Vláda Kráľovnej čitateľov z roku 2008
Dominiky Uhlíkovej sa končí, preto knižnica
vyhlasuje súťaž o nového kráľa. Rytierske

úlohy sa plnia do 31. mája 2010 v oddelení
pre deti a v pobočkách

■ PODUJATIA V HUDOBNOM ODDELENÍ

Ul. M. Schneidera Trnavského 5

■ MIKULÁŠ SCHNEIDER-TRNAVSKÝ

Hudobno-slovné pásma o živote a tvorbe
M. Schneidera Trnavského s počúvaním
ukážok z bohatej fonotéky. Zaujímaví
o kolektívnu návštevu tejto netradickej
hudobnej výchovy si môžu dohodnúť
termín osobne alebo telefonicky
v hudobnom oddelení (tel. 033/55 11 590)

■ HUDBA OKOLO NÁS

Hudobno-zábavné programy pre deti
v školských kluboch v popoludňajších
hodinách. Zaujímaví o kolektívnu
návštevu si môžu dohodnúť termín osobne
alebo telefonicky v hudobnom oddelení (tel.
033/55 11 590)

DIVADLO JÁNA PALÁRIKA

2. nedeľa 16.00, 19.00 ■ MÁM OKNO

Stanislav Štepká, RND Bratislava

3. pondelok 10.00 ■ PEKIELKO A ANJELÍNKA

4. utorok ■ 10.00 OSTROV OBJAVOV

5. streda 19.00 ■ BENÁTKY POD SNEHOM

6. štvrtok 10.00 ADELKINA CESTA ZA
ŠŤASTÍM

19.00 ■ VŠETKO O ŽENÁCH

7. piatok 19.00 ■ VRÁTILA SA RAZ V NOCI

10. pondelok 10.00 ■ INKOGNITO

12. streda 19.00 ■ BENÁTKY POD SNEHOM

13. štvrtok 10.00 ■ MACO MAŤO hľadá
hniezdo

19.00 ■ VŠETKO O MUŽOCH

14. piatok 19.00 ■ FIDLIKANT NA STRECHE,
Štátna opera B. Bystrica

15. sobota 18.00 ■ ABSOLVENTSKÝ KONCERT

Súkromné tanečné konzervatórium D. Nebylu

17. pondelok 10.00 ■ 800 MÍL PO AMAZONKE

18. utorok 10.00 ■ SÚDNE SESTRY

19. streda 19.00 ■ TAJOMSTVO GRETY
GARBO

21. piatok 19.00 ■ Koncert pri príležitosti

80. výročia založenia robotníckeho
spevokolu BRADLAN

22. sobota 19.00 ■ VRÁTILA SA RAZ V NOCI
 25. utorok 19.00 ■ BENÁTKY POD SNEHOM
 29. sobota 19.00 ■ KONCERT VÍTAZOV
 Medzinárodnej speváckej súťaže M. Sch.
 Trnavského
 31. pondelok 10.00 ■ NOSOROŽEC

Štúdio
 5. streda 10.00 ■ PLEŠATÁ SPEVÁČKA
 17. pondelok 19.00 ■ VOLAKEDY A DNES
 24. pondelok 19.00 ■ VOLAKEDY A DNES
 27. štvrtok 19.00 ■ PLEŠATÁ SPEVÁČKA

Západoslovenské múzeum, Galéria Jána Koniarka, Divadlo Jána Palárika a Knižnica Juraja Fándlyho sú v zriaďovateľskej pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja

MESTO TRNAVA VÁS POZÝVA

KINO HVIEZDA

1. – 3. 5. o 17.30 a 19.30 h ■ SAMEC
4. 5. FILMOVÝ KLUB NAOKO
 18.00 h ■ DARJEELING S RUČENÍM
 20.00 h ■ PROTEKTOR
 5. 5. o 19.00 h ■ IMPROLIGA
 6. 5. o 17.30 a 19.30 h ■ VALENTÍN
 7. – 10. 5. o 17.30 a 19.30 h ■ PROTEKTOR
11. 5. FILMOVÝ KLUB NAOKO
 18.00 h ■ PÄŤ PREKÁŽOK
 20.00 h ■ ANTIKRIST
 12. – 13. 5. o 17.30 a 19.45 h ■ SMRŤ ČAKÁ
 VŠADE
 14. – 17. 5. ■ NEW YORK, MILUJEM ŤA!
 14. 5. o 19.30 h, 15. – 16. 5. o 17.30 a 19.30
 h, 17. 5. o 19.30 h
18. 5. FILMOVÝ KLUB NAOKO
 18.00 h ■ CARMEN
 20.00 h ■ PROROK
 19. 5. o 17.30 a 19.30 h ■ ZOUFALCI
 20. – 24. 5. o 17.30 a 19.30 h ■ IRON MAN 2
 25. 5. ■ FILMOVÝ KLUB NAOKO
 18.00 h ■ MISTRÍ
 20.00 h ■ NA SEVER
26. – 27. 5. EKOTOPFILM – TOUR SLOVENSKO
 Prehliadka 37. Medzinárodného festivalu
 filmov o trvalo udržateľnom rozvoji
 8.30 – 12.00 h Juniorfestival – projekcie pre
 deti a mládež
 14.00 – 22.00 h – Projekcie pre verejnosť
 Vstup na všetky podujatia festivalu je
 VOLNÝ
 28. – 31. 5. o 17.30 a 19.45 h ■ PEVNÉ PUTO

DETSKÉ PREDSTAVENIA

1. – 2. 5. ■ ARTUR A MALTAZARDOVA
 POMSTA
 1. 5. o 15.30 h, 2. 5. o 13.30 a 15.30 h
 8. – 9. 5. ASTRO BOY
 8. 5. o 15.30 h, 9. 5. o 13.30 a 15.30 h
 14. – 17. 5. ■ ALICA V KRAJINE ZÁZRAKOV
 14. 5. o 17.30 h, 15. 5. o 15.30 h, 16. 5.
 o 13.30 a 15.30 h, 17. 5. o 17.30 h
 22. – 23. 5. ■ HORE
 22. 5. o 15.30 h, 23. 5. o 13.30 a 15.30 h
 29. – 30. 5. ■ PRINCEZNÁ A ŽABA
 29. 5. o 15.30 h, 30. 5. o 13.30 a 15.30 h

KULTÚRA A SPOLOČNOSŤ

■ **4. mája o 11.00 h pri Pomníku M. R. Štefánika na Námestí SNP**
SPOMIENKOVÁ SLÁVNOSŤ pri príležitosti
 91. výročia úmrtia generála Milana
 Rastislava Štefánika
 Mesto Trnava, Cirkevný zbor Evanjelickej
 cirkvi a. v., Trnavský samosprávny kraj,
 Obvodný úrad, Územná vojenská správa,
 Oblastný výbor Slovenského zväzu
 protifašistických bojovníkov, Vojenský
 archív a Miestny odbor Matice slovenskej
 v Trnave
 ■ **9. mája o 19.00 h v Kostole sv. Anny**
TRNAVSKÁ HUDOBNÁ JAR 2010 – koncert
 ■ **11. mája o 14.00 h na Hlavnej ulici**
AUSCHWITZ – výstava fotografií z albumu,
 ktorý obsahoval 56 strán a 203 fotografií
 od príchodu transportu s väzňami na
 železničnú stanicu až po trpký koniec

v Auschwitz-Birkenau. Je to jediný dokument takéhoto druhu, ktorý sa zachoval

■ **12. mája v Zariadení pre seniorov na Ulici T. Vansovej**
DEŇ MATIEK A BLAHOŽELANIE JUBILANTOM

■ **14. – 15. mája**
TRNAVSKÉ LITERÁRNE SLÁVNOSTI
v západnom krídle radnice, mestskom amfiteátri, v niektorých trnavských kníhkupectvách a v autobusochestskej hromadnej dopravy

■ **13. a 14. mája od 9.00 do 18.00 h pred radnicou a na nádvorí radnice**
MÁJOVÝ KVET
Trnavské návrhárky – výstava odevných modelov, predajná výstava kvetov, krásiace procedúry zdarma, kultúrny program

■ **16. mája o 18.00 h v západnom krídle radnice**
TRNAVSKÁ HUDOBNÁ JAR 2010 – koncert

■ **16. mája DEŇ RODINY 15.00 h Sv. omša v Katedrále sv. Jána Krstiteľa**
16.00 h Kultúrny program na Trojičnom námestí
Účinkujú detské folklórne súbory Drienka a Trnavček, žiaci so svojou umeleckou činnosťou, moderným tancom, zdravotne postihnuté deti z OZ Iskierka, Mária Podhradská a Rišo Čanaky, Paulína Ištvanová, Braňo Škripek v spolupráci s Centrom pomoci pre rodinu

■ **18. mája o 14.00 h v Klube vozičkárov na Hospodárskej ulici 84**
POVESTI O SLOVENSKÝCH HRADOCH
prednáška doc. PhDr. Jozefa Hagaru, CSc.

■ **19. mája na Hlavnej ulici**
KROK SO SCLEROSIS MULTIPLEX
Celodenná zbierka na podporu pacientov na podporu pacientov s diagnózou sclerosis multiplex, kultúrny program

■ **21. mája o 19.00 h v Divadle Jána Palárika**
TRNAVSKÁ HUDOBNÁ JAR 2010 – koncert

■ **22. mája od 7.30 h**
PO HRADOCH A ZÁMKOCH MALÝCH KARPÁT
34. ročník turistickej akcie, štart od 7.30 do 10.30 h v Smoleniciach pri kostole, trasy pre pešie túry sú 39 km, 14 km a 10 km pre pešie túry, pripravená je aj cyklotúra. Doprava na štart: Trnava – Smolenice vlakom o 6.49 a 8.47 h alebo autobusom o 6.50 a 8.15 h
Organizátori: Klub slovenských turistov Spartak Trnava v spolupráci s Mestom Trnavou

■ **23. mája o 19.00 h v Katedrále sv. Jána Krstiteľa**
KONCERT BRATOV DVORSKÝCH

■ **23. – 29. mája v Divadle Jána Palárika**
MEDZINÁRODNÁ SPEVÁCKA SÚŤAŽ M. SCH. TRNAVSKÉHO

■ **25. mája o 18.00 h v západnom krídle radnice**
RAKURS – hudobno-literárno-výtvarný večer
Lungo drom – Dlhá cesta, historická prednáška o putovaní Rómov spojená s hudobnými ukázkami a ochutnávkou tradičných rómskych jedál (prednáša Ika Kraicová)
maľba: Oxana Lukomska
hudba: Romanika (Ika Kraicová – gitara, spev, Roman Kraic – kontrabas)

■ **27. mája o 17.30 h v západnom krídle radnice**
Rok kresťanskej kultúry
BÁSNICI KATOLÍCKEJ MODERNY
Hudobno-poetický večer, účinkujú: Bohumil Chmelík, Pavol Tomašovič
Hudba: Maroš Kubeš a priatelia

■ **28. – 31. mája v západnom krídle radnice**
DIALÓGY C+S
Spoločná výstava výtvarníkov Františka Tomíka z Prahy a Miloša Prekopa z Trnavy
Vernisáž v piatok 28. mája o 17.00 h

■ **29. mája od 9.00 h v mestskom amfiteátri**
TRNAVSKÝ FOTOPARK 2010 – 1. ročník
Autorov a ich práce predstaví medzinárodne uznávaný teoretik umení,

legendárny Dr. Vernisace (Zdeněk Korčian). Jeho nekonformné a objavné analýzy výtvarného umenia zaznejú o 11.00, 13.00 a 15.00 h

16.05 h country skupina JAKO KEDY
17.00 h Vyhodnotenie súťažnej prehliadky, vyhlásenie výsledkov, odovzdanie cien

■ **30. mája o 15.30 h pred radnicou POTULKY ČASOM DO HISTORICKEJ TRNAVY**
Dejiny tehlárstva na Slovensku so zameraním na Trnavu

DIVADELNÉ ŠTÚDIO DISK

■ **27. mája o 20.00 h**

PLAZENIE

Autori: B. Uhlár a kol. DISK

Režisér: Blaho Uhlár

Účinkujú: Jozef Belica, Monika Babicová, Milan Brežák, Ivan Kazimír, Ján Novák, Pavol Lančarič, Ján Rampák, Petra Sokolovská.

O inscenácii:

Inscenácia je voľným rozjímaním o neurčitosti, nejasnosti a nekonkrétnosti. Hlas sa používa skôr pre zvuk ako pre význam a ani dynamický či statický pohyb hercov nepomáha nič vyjasniť a zrozumiteľniť.

Projekt podporili:

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky, Trnavský samosprávny kraj, Mesto Trnava
Predaj vstupeniek: TINS v mestskej veži

AMFÍK CAFE

■ **7. mája o 20.00 h RICHARD GAJLIK**
– Funkastic a Moonwalk (Michael Jackson Tribute Band)

■ **14. mája o 20.00 h TEAM CUBANA**
– Kubánska hudba v rytme tanca

■ **20. mája o 20.00 h ŠTEFAN „PIŠTA“ BARTUŠ JAZZBROTHERS**

■ **21. mája o 20.00 h OLYMPIC**
28. mája o 20.00 h SAVE THE COOKIE
(Cookie style)

ZDRAVÉ MESTO

■ **5. a 12. mája o 17.00 h**
Stredná priemyselná škola na Komenského ulici
KURZY ZDRAVEJ VÝŽIVY

■ **18. mája o 16.30**
na Trhovej ulici (bývalé Tatrasklo)
ZÁVISLOSTI V RODINE

Diskusné fórum pre verejnosť
lektorka PaedDr. Ľubica Hornáčková
OZ Otvorené srdce

ŠPORT

■ **8. a 9. mája o 10.00 h v Mestskej športovej hale**

GRAND PRIX TYRNAVIA, 12. ročník medzinárodného festivalu v tanečnom športe o Pohár primátora mesta Trnava galaprogram po oba dni o 19.00 h

■ **22. a 23. mája o 9.00 h v Tenisovom areáli 1. TC na Ulici Juraja Slotta**
POHÁR PRIMÁTORA MESTA TRNAVY, 8. ročník tenisového turnaja hráčov TTL vo štvorhre

■ **26. mája na športových a telovýchovných areáloch v Trnave**
WORLD CHALLENGE DAY

Svetový vyzývavý deň, korešpondenčná súťaž miest v rôznych telovýchovných pohybových aktivitách

■ **29. mája o 9.00 h**
v Mestskej športovej hale
MEMORIÁL DUŠANA SVATÉHO
16. ročník volejbalového turnaja miešaných družstiev

KALOKAGATIA

■ **5. mája o 9.00 h v Kalokagatii – CVČ SLÁVIK SLOVENSKA** – okresné kolo súťaže v speve ľudových piesní žiakov základných škôl

■ **6. mája o 9.00 h na futbalových ihriskách Lokomotívy Trnava**
MC DONALD'S CUP – majstrovstvá kraja vo futbale najmladších žiakov

■ **8. mája od 10.00 do 14.00 h**

v Kalokagatii – CVČ

TÉTÉ MODEL 2010

výstava spojená so súťažou plastikových modelov určená žiakom ZŠ, stredoškólakom i dospelým

■ **11. mája o 10.00 h**

na MAŠ A. Hajmássyho

ATLETIKA ZÁKLADNÝCH ŠKÔL

majstrovstvá okresu

■ **13. mája o 9.00 h v kine Hviezda**

ZLATÁ KRAJINA – prehliadka tvorivosti detí materských škôl

■ **19. mája 2010 o 9.00 h**

v Kalokagatii – CVČ

SLÁVIK SLOVENSKA

krajské kolo súťaže v speve ľudových piesní žiakov základných škôl

■ **20. mája o 10.00 h**

na MAŠ A. Hajmássyho

Atletika základných škôl

majstrovstvá kraja

■ **25. mája o 9.00 h v kine Hviezda**

DISCO FREE STYLE – okresná tanečná súťaž žiakov základných škôl

■ **26., 27. a 28. mája od 10.00 do 17.00 h**
v Kalokagatii – CVČ

VÝSTAVA KAKTUSOV A SUKULENTOV

■ **30. mája o 16.00 h**

v Kamennom mlyne

CESTA ROZPRÁVKOVÝM LESOM

Rozprávková cesta, súťaže, zábavný program pre deti a rodičov pri príležitosti MDD

■ **MAMA KLUB na Limbovej 4**

Prednášky, tvorivé aktivity, hry pre mamičky a ich ratolesti 5 dní v týždni podľa programu na cvc.trnava.sk

MEDZINÁRODNÁ SPEVÁCKA SÚŤAŽ MIKULÁŠA SCHNEIDERA TRNAVSKÉHO

21. ročník

23. mája o 19.00 h v Katedrále sv. Jána Krstiteľ'a

KONCERT BRATOV DVORSKÝCH

Peter Dvorský, tenor

Jaroslav Dvorský, tenor

Júlia Nezhentseva, soprán (Rusko)

Jozef Malík, klavír

24. – 28. mája v Divadle Jána Palárika
od 10.00 do 13.00 h, od 14.30 do 19.00 h
súťažné vystúpenia pred porotou

29. mája o 18.00 h v Divadle Jána Palárika

KONCERT VÍŤAZOV – odovzdávanie cien

Vstup voľný

Ďakujeme z podporu:

Hotel Prestige **** Trnava, Alpine Slovakia, Ministerstvo kultúry SR, Nadácia Help, Hudobný fond, Trnavský samosprávny kraj, Nadácia Académia Nova, Slovenské elektrárne Enel

TRNAVSKÉ LITERÁRNE SLÁVNOSTI

14. a 15. mája v západnom krídle radnice, mestskom amfiteátri, v niektorých trnavských kníhkupectvách a v autobusoch mestskej hromadnej dopravy

14. mája o 18.00 h v západnom krídle radnice

LITERÁRNO-HUDOBNÝ VEČER

na tému Internet ako literárny publikačný priestor

Účinkujú autori, ktorých literárny a publikačný život je nejakým spôsobom spojený aj so sieťou sietí

Hudobné občerstvenie poskytne skupina Ranné toporenie

15. mája o 17.00 h v Amfik cafe

SLAM POETRY

Workshop a exhibícia slovenskej a českej slamerskej špičky

TRNAVSKÁ HUDOBNÁ JAR 2010

9. mája o 19.00 h v Kostole Najsvätejšej Trojice

TRIO ARAMI

Anna Rényiiová (klavír), Rafael Hrdina (husle), Milan Záhradník (violončelo)

15. mája o 18.00 h v západnom krídle radnice

BAROKOVÁ HUDBA

Libor Janeček (gítara sólo), Jan Beránek (barokové husle),

Marek Kubát (arcilutna, baroková gítara)

21. mája o 19.00 h v Divadle Jána Palárika

ROBOTNÍCKY SPEVOKOL BRADLAN

Hana Borbélyová, dirigentka

VYRDE MANNASKOR, mužský spevokol z ostrova Gurskoy, Nórsko

Øvind G Berg, dirigent

✿ MÁJOVÝ KVET ✿

JARNÁ KYTICA PODUJATÍ (nielen) PRE ŽENY PRI PRÍLEŽITOST DŇA MATIEK

13. mája

✿ 9.00 – 17.00 h na nádvorí radnice

PREDAJNÁ VÝSTAVA KVETOV A DOPLNKOV

**✿ 10.00 – 11.00 h, 13.00 – 15.00 h pred radnicou
VYSTÚPENIA DETÍ Z TRNAVSKÝCH MATERSKÝCH ŠKÔL**

✿ 14.00 h na radnici

TRNAVSKÉ NÁVRHÁRKY – otvorenie výstavy

**✿ 14.00 – 17.00 h vo foyeri konferenčnej sály radnice
SKRÁŠĽUJÚCE PROCEDÚRY PRE ŽENY ZDARMA**

✿ 15.30 h pred radnicou Tanečná skupina AL-SAHAR

✿ 16.00 h Old Boys Jazz Band

14. mája

**✿ 9.00 – 17.00 h na nádvorí radnice
PREDAJNÁ VÝSTAVA KVETOV A DOPLNKOV**

**✿ 10.00 – 11.00 h, 13.00 – 14.00 h pred radnicou
VYSTÚPENIA DETÍ Z TRNAVSKÝCH MATERSKÝCH ŠKÔL**

**✿ 14.00 – 17.00 h vo foyeri konferenčnej sály radnice
SKRÁŠĽUJÚCE PROCEDÚRY PRE ŽENY ZDARMA**

✿ 14.30 pred radnicou ROMANIKA

Novinky z radnice nájdete aj na www.trnava.sk

NOVINKY Z RADNICE – informačný mesačník mesta Trnava. Vydavateľ: Mesto Trnava. IČO: 00313114. Evidenčné číslo: EV 2899/09. Šéfredaktor: Ing. Pavol TOMAŠOVIČ, tlačový tajomník. Redaktorka: Elena Ursinyová. Grafická úprava: Andrej Grossmann. Redakcia: Radnica, Hlavná 1, 917 71 Trnava. Číslo telefónu: 033/32 36 348. E-mail: pavol.tomasovic@trnava.sk, elena.ursinyova@trnava.sk. Náklad 5 000 ks. Redakcia nevyžiadané rukopisy a fotografie nevracia. Tlač: B-print, Dedinská 28 Trnava.